

**CONCILIO||RVM QVATVOR GENE=||ralium. Niceni.
Constantinopolitani. Ephesini. et Calce=||donensis. Que
diuus Gregorius magnus tanq[uam]|| quatuor Euangelia
colit ac veneratur.||**

Merlin, Jacques

Coloniae, 1530

VD16 M 4842

Decreta Gregorij pape.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72934](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-72934)

Non debemus timere opprobriū hoīm, neq; eos exprobratōibus vinci, qm̄ hoc nobis dñs iubet p̄ Elsā p̄phetā: Audite me q̄ scitis iudiciū, pp̄ls meus in quoꝝ cordibus lex mea ē, nolite timere opprobriū hoīm, & blasphemias eos ne timeatis. Considerātes qd̄ in Psālmoscriptū est: Nōnne deus requiriēt ista. Ipse em̄ nouit occulta cordis, & cogitatōes talū hoīm, qm̄ vanæ sunt, vana aūt locutus est vnuſ q̄ ad proximū suū, labia dolosa in corde, & corde locuti sunt mala. Sed disperdat dñs vniuersa labia dolosa, & lingua magniloqua. Qui dixerunt lingua nostrā magnificabimus, labia nra a nobis sunt, q̄s nōster dñs est. Nā si hæc in memoria retinerēt minime ad tantā p̄sūlirēt iniquitatē, non em̄ p̄ probabilē. & p̄nām doctrinā hoc faciūt. Sed vt suā exerceat in seruōs dei vindictā. Scriptū ē em̄: Via stulti recta in oculū eius. Et sunt viæ q̄ vi dent hoī iuste, nouissima aūt eaꝝ deducunt ad mortē, nos em̄ q̄ hæc patimur iudicio dei hæc reseruare debemus, q̄ reddet vnicui iuxta opa sua. Qui etiā p̄ ministros suos intonuit, dicens: Mīhi vindictā egoretribuā, vos em̄ in rectā fide ac pura & bona volūtate succurrите viciſſim, nec aliq; à ſupplēmō fratrī ſubtrahat manuū, qm̄ in hoc ait dñs cognoscēt oēs, q̄a mei eftis dīcīpuli, ſi dilectionē habueritis adiūcē. Data Calēd, Nouēb, indictōe, XV.

Incipiunt decreta Gregorij pape de trīna

mersione baptūlmatiſ.

Euerendissimo & sanctissimo fratri Leādro coeſo Gregorius ſeruus A ſeruōs dei. R̄ndere epl̄s vīis tota intentōe volūlsem niſi pastoralis curę ita me labor atteret, vt mihi magis flere libeat q̄ aliquid dicere. Quod vīa quoq; reuerētia in ipo ſlāz meaꝝ textu vigilāter itelliget. qn̄ ei negligēter loquer quē vehemēter diligō. Tātis q̄ppe in hoc loco huius mūdi fluctūbus quator, vt vetusſā ac fatigētē nauē quā regendā occulta dei diſpēſatōe ſuſcepi, ad portum dirigere nullatenus pōſſim. Nunc ex diuerso fluctu irruūt. Nūc ex latere cumuli ſpumō ſi maris intumescūt. Nūc à tergo tēpeſtas inſequif, interq; oīa turbatus cogor mō inter ipſas vndāz moles nauē dirigere, mō curuato nauis latere minas fluctūu ex obliquo declinare. Sed ingemisco q̄a ſentio qd̄ negligēte me crescit ſentīa vītōz, tēpeſtate fortiter obuiāte iam p̄ putredine naufragiū tabulæ ſonāt, flens remi niſcor qd̄ p̄dī meaꝝ placidū littus quietis, & ſuſpirādo terrā cōſpicio, quā tñ rege euētis aduer ſantibus tenere nō pōſsum. Si ergo me frater charifſime diligis hiſ tuaꝝ mihi of onis in fluctūbus manuū tēdas, quo laborāte me adiuves, q̄a ex ipſa vice mercedis in tuis q̄q; laborib; valētior exiftis. Explere aūt loquēdo nullatenus vale o gaudiū meū qd̄ cōem filiū glorioſum Recaredu regē ad catholicā fidē integrētā agnouī deuotōe cōuerſum. Cuius dū mihi p̄ ſcripta vīa mores exprimitis, amare me etiā quē nelcio feciſtis. S; q̄a antiq; hoſtis iſidias ſcitis qm̄ bel lū duriſ cōtra viſtores p̄ponit, nūc erga eūdē ſiliū n̄m vīa ſolterter ſcitas vigilet, vt bñ c̄cepta p̄ſciat, nec ſe de p̄fectis bonis opibus extollat, vt fidē cognitā vīte q̄q; meritis teneat, & qd̄ æterni regni cuī ſit, opib; oñdat, q̄tenus poſt m̄ta annoꝝ curricula de regno ad regnū trāleat. De trīna vero merito baptūlmatiſ nihil r̄ſideri verius p̄ q̄ qd̄ ipſi ipſiſenſiſtis, q̄a in vna fide nihil officit ſanct̄ eccl̄e cōſueto diuersa. Nos aūt qd̄ tertio mergim̄ trīduanę ſepulturę ſacīa ſignamus, vt dū tertio ab aq; infans educif. Resurrecō trīduani t̄pis exprimat.

Item ad Leandrum Spalensem Episcopum.

Sanctitatis vestrī ſuſcepi epl̄am ſoliſ charitatis calamo ſcriptam, ex corde em̄ lingua B tinixerat qd̄ in charte pagina refundebat. Boni aūt ſapiētēz vīti cū legereſ, affuerunt, quoꝝ ſtatiſ in cōpunctōe viſcera cōmota ſunt. Cœpit qſq; amoris manu in ſuo corde te rapere, q̄a in illa epl̄a tuaꝝ mentis dulcedinē non erat audire, ſed cernere. Accēdebanſ, & mirabānt ſinguli, atq; ipſe ignis audiſtūm demonſtrabat q̄ fuerit ardor dicentis, niſi em̄ prius in ſe facies ardeat alium non ſuccēdunt. Ibi igif vidimus quanta charitate tua mēs arſerit quē ſic & alios accēdit. Vīta vero vestrā cuius ego ſemp cū magna veneratōe reminiſcor minime norāt, ſed eis altitudo vestrī cordis patuit ex humilitate ſermonis. Vīta aūt meā cun-
ctis ē imitabilē illa vestrā epl̄a loquiſ. Sed quod non ē ita vt dī, ſit ita q̄a dī, ne q̄ non ſolet mētiaſ. Ad hæc aūt breuiter cuiusdam veteris mulieris verba loquer. Nolite me vocare Noemi, id ē, pulchram, ſed vocate me Mara, q̄a amaritudine plena ſum, neq; bone vir, hodie ego ſum ille quē noſti. Oñino fateor exterius, pſiciēdo iſterius cecidi, meq; de eoꝝ numero eſſe p̄tīme ſco, de qbus ſcriptū eſt, deieciſti eos dum alleuarent. Cum alleuat em̄, deieciſt q̄ honoribus, pſi-
ciſt, & morib; cadit. Eg o em̄ vīas mei capit̄ ſequē ſummo pere eſſe decreueram opprobrii hominū, & abieciſt p̄ leb̄is, atq; in eius ſortem currere, de quo rurſum p̄ Psalmitam dicitur.

A ſcēlus

Decreta Gregorij pape.

Ascensus in corde eius dispositus in conuale lachrymag, ut videlicet tanto vehemētius intus ascēderē, quātū p valle lachrymag foris humilius iacerē. At nūc multū deprimit honor onerosus, curae inumerē pstre punt, & cū se ad deū animus colligit, hunc suis impulsibus quasi q busdā gladijs scindūt, nulla cordis qes ē, pstratū in iſimis, & sua cogitatōis pondere deſſum aut rara valde, aut nulla hūc in sublimibus pēna contēplatōis leuat. Tōrpet ignauia mēs, & cir cūlantibus curis tpalibus iam penē ad stuporē deducta cogit, modo terrena agere, modo etiā carnalia dispēſare, aliquādo vero fastidio exigētē compellit, quādā etiā cum culpa dispo nere. Quid multa loquar. Victa suo pondere sanguinē fudat, nisi em sanguinis noīe culpa cē ſeret, Psalmista non diceret: Libera me de sanguibus. Cū vero culpas culpis iūgimus, hoc q p quod p alii Prophetā dictū est, implemus, sanguis sanguinē tetigit. Sanguis em sanguinē tā ge re dī. Cū culpa culpa adiungit, vt iniqtatis cumulū multipliceat. Sed inter hāc p oipotētē deū deſcor in pturnatōis fluctibus elapsus tuā oforis manū ſentia. Eterñ quasi proſpero flatu nauigabā cum tranquillā vitam in monaſterio agerē, ſed, p cellos ſubito motib⁹ tēpeſtas in ſua pturnatōe me rapuit, & pſperitatē itineris amisi, qā qete pdita mētis naufragiū ptuli. At nūc in vndis verſor, & tuā iteſeffionis tabulā quāro, vt qā nauī ſtegra diues puenire non merui, ſaltē poſt dāna ad littus p tabulā reducar, de podagre vero moletia, ſanctitas vīa vt ſcribit, af ligit, cuius dolore aſſiduo, & ipſe vehemētē attritus ſum, ſed facilis erit cōſolatio, ſi itē flagel la que patimur quāq fecimus ad memorā delicta reuocamus, atq; & nō iam flagella, ſed do na eē cōſpiciimus, ſi qā carnis delectatōe peccauimus carnis dolore purgant. Praeterea ex bñ dictōe bñ Petri Apłorū p̄cipis palliū vobis trāſmisſimus ad ſola missa ſolēnia vtendū. Quo trāſmisſo valde debui quāl vobis viuēdū eēt admonere, ſi locutionē ſuprimo, qā verbam oribus anteit. Oportēt ſua vos, pteſtōe cufodiat, atq; ad cēleſtis remunerationē p̄fia ſu multipliciti aīaſ fructu pducat. Ego atq; qā occupatōe deprimor & debilitate, breuiſteſtā ep̄la in qua & ei quē multū dīlico paꝝ loq̄. Deus te incolumē cufodiat reuerēdissimā frater.

AD RECARREDVM REGEM VVISIGOTHORVM.

¶ De laude eiusdē p̄cipis quod p̄ eum ad Catholīcā fidē gens Gothorū conuerſa eſt.	1
¶ De muneribus beato Petro Ap̄ſtolo à memorato p̄ncipe missis.	2
¶ De conſtitutione eius aduersus Iudaeos quod aurī dono non ſit corrupta.	3
¶ Vt p̄ncipes humilitatē habeant cordis.	4
¶ Vt p̄ncipes caſtitati corporis ſtudeant.	5
¶ Vt p̄ncipes moderati, & mites erga ſubieſtos exiſtant.	6
¶ De clave hōſtoli beati Petri, & de cruce domini missa ſiue de pallio beato Leandro ep̄ſco po directo.	7

¶ Capitulum Primum.

Gloriosissimo atq; excellētissimo filio Reccaredo regi Gothorū atq; Sueuorū Gre gorius ſeruus ſeruorū dei. Explere verbis excellētissime fili nō valeo, quātū tuo ope tua vita delector. Auditā q̄ppe noui diebus noſtris virtute miraculi, quod p excellētia tuā cuncta Gothorū gens ab errore, Arriana hārefeos in fidei rectē ſolidita tē trāſlata eſt, exclamare cum Propheta liber. Hāc ē mutatio dextera excelfi. Cuius em vī ſa xēum pectus hoc opus tanto ope cognito non ſtati in oipotētis dei laudibus atq; in tuā excellētia amore molleſcat. Hāc me fate or quā p̄vō acta ſunt ſepe conuenientibus ſilijs mei di cere ſepe cū eis pariter admirari delectat, hāc me pſerūq; etiā cōtra me excitat, qd̄ p̄iger ego & utilis tunc inerti otio torpeo qn̄ in aīaſ congregatōibus, p lucro & celeſtis p̄fia reges elabo rāt. Quid itaq; ego in illo tremēdo examinē iudici veniēti dicturus ſum, ſi tū illuc vacuus ve ne ro vbi tua excellētia greges poſt ſeſtī ducet, q̄s mō ad vere fidei grām p ſtudiosam, & cōti nuā p̄dicationē traxit. Sed ē mihi bone vir hoc in dei munere magna cōſolatio, qā opus ſcīm qd̄ in me nō habeo, diligō in te. Cūq; de bonis actibus tuis magna exultatōe gaudeo, ea que p laborē tua ſunt, mea p̄ charitatē ſiūt. De cōuerſatōe igit̄ Gothorū in vīo ope, & nīa exultatōe liber cū angelis exclamare, gloriā in excellētis deo, & i terra pax hoībus bonā volūtatis. Per vos em vt aſtimo nos grāḡ amplius oipotētī dño debitores exiſtimus, qā & ſi vobis cū nihil egi mus, vīo tñ operi congaudētes particeps ſumus.

D II ¶ Beatus vero Petrus Apłorū p̄ncipes q̄ libenter munera excellētia vīa ſuſcep erit, ita cunctis liquet, vt debita vīa teſtant. Scriptū quippe ē, vora iuſtoꝝ placabilia, neq; em in oipo tētis dei iudicio qd datur, ſed à quo datur, aſpiciſ: hinc ē em qd ſcriptum eſt: Res p̄xit deus ad Abel, & ad munera eius, ad Cain aūt, & ad munera eius non respexit, dicturus quippe, quia do minus respexit ad munera p̄mifit ſolicite, quia respexit ad Abel. Ex qua re patēter oſtēdī, quia non offerēs à munera, ſed munera ab offerēte placuerunt. Vefra itaq; oblatio quā ſit grata

grata ostenditis, quia daturi vestra prius ex conuersione gentis subditæ animū cum munere dedisti. Quod vero transmissos abbates qui oblationem vestrā beato Petro apostolo deferebant in mari dicitis fatigatos ex ipso itinere ad Hispanias remeasse non munera vestra repulsa sunt quæ postmodū venerunt, sed eoꝝ qui transmissi fuerant constantia est probata, vt scirēt sancto desiderio obiecta pericula vincere, & i fatigatione corporis mente minime lassari. Ad ueritas enim quæ bonis votis obiicitur, probatio virtutis est, nō iudiciū reprobatiois. Quis enim nesciat q̄ prospera fuit, q̄ beatus Paulus apostolus p̄dicatus ad Italiam veniebat. Et tñ naufragiū pertulit, sed nauis cordis in fluctibus integra stetit.

III. ¶ Præterea indicō quia de vestro opere creuit in laudibus dei hoc quod dilectissimo filio meo Probino cognoni, quia cū vestræ excellentiæ constitutionē quandā contra Iudeorū perfidiam dediſſer, hi de quibus probata fuerat, rectitudinē mentis vestræ inflectere pecuniarū summā offerendo moliti sunt. Quā excellentia vestra contēpsit, & omnipotenti deo placere q̄rens auro innocentia p̄tulit. Qua in re mihi David regis factū ad memoriam venit, cui dum concupita aqua de cisterna Bethlemitica quæ inter hostiles cuneos habebat ab obsequentibus militibus fuisse oblata, protinus dixit. Absit à me vt sanguinem istorum hominum bibam. Quā quia fudit, & bibere noluit, scriptum est. Et libauit eā dñs. Si igitur ab armato rege in sacrificium dei versa est aqua cōtempta, pensamus quale sacrificiū omnipotenti deo rex obtulit, q̄ pro amore illius nō aquā, sed aurum accipere contempſit. Itaq; fili excellentissime fidenti dicā, quia libasti autq; dñs quod contra eum habere nolūſt.

III. ¶ Magna sunt hæc & omnipotētis dei laudibus referēda. Sed inter hæc vigilati sunt stirpido antiqui hostiis infideliæ cauēdæ, qui q̄to maiora in hoībus dona confispic̄t, tanto hæc auferre subtilioribus infideliis exquirit, neq; em̄ latrunculi in via capere viatores vacuos expetūt, sed eos qui auri vascula vel argēti ferunt, via quippe vita p̄sens, & rāto cuiq; necesse est, vt infidientes spūs caueat, q̄to maiora sunt dona q̄ portat. Oportet ergo excellētiā vestrā in tāto hoc de cōuerſione gētis subditæ munere quod accepit summopere custodire, primū humilitatem cordis, ac deinde mundiciā corporis. Cū em̄ scriptū sit, Ois qui se exaltat, humiliabitur, & qui se humiliat, exaltabit, profectō liquet, q̄ ille veraciter alta amat qui mētē suā ab humiliatatis rādice non defecat, s̄pē nāq; malignus spūs vt bona deſtruit, qbus prius aduerſari nō valuit ad operatōis mentē post peractā operationē venit, eāq; tacitus cogitatiōibus in quibusdā suis laudibus excutit, ita vt decepta mens admirēt ipsa q̄ finit magna quæ fecit, q̄ dū per occultū tumorē apud semetip̄am extollit, eius qui donū tribuit gratia priuatur. Hinc em̄ est quod p̄ prophetæ vocē contra superbientē animū dicit. Habēs fiduciā in pulchritudine tua, fornicata es in noīe tuo, fiduciā quippe aīe in pulchritudine sua habere est in semetip̄a de iusta operatōe p̄sumere. Quæ in suo noīe fornicat, qñ in hoc quod recte egit nō conditoris laudē dilatare appetit, sed suæ opinōis gloriā requirit. Hinc rursum p̄ prophetā scriptum est. Quo pulchrior es descēde. Anima etem̄ vnde est pulchrior inde descēdit, qm̄ ex virtutis decore quo exaltari apud dñm debuit, ab eius gratia p̄ suā elationē cadit. Quid ergo in his agendū, n̄iſi vt malignus spūs cum nobis ad eleuandā mentē reducit bona quæ egimus semp nos ad memoriam nostra mala reuocemus, q̄uis & nostra cognoscamus eē quæ peccando fecimus, solius omnipotētis dei munera cum peccata declinamus.

V. ¶ Custodienda quoq; est munditia corporis in studiis bonæ actionis, quia iuxta vocem prædicati apostoli, templum dei sanctum est, quod estis vos. Qui rursus ait, Hæc est em̄ volūtas dei, sanctificatio vestra, quæ sanctificationē dixerit ostendēs protinus adimpleuit, vt absit neatis vos à fornicatione, & sciat vñusquisq; vestrum suū vas possidere in sanctificatiōe & honore, & non in passionibus desiderij.

VI. ¶ Ipsa quoq; gubernacula erga subiectos magnō sunt moderamine tēperāda, ne potestas mētē subrepat. Tunc em̄ regnū bñ regitur, cum regnādi gloria animo non dominat. Curandum quoq; est ne ira subrepat, faciatq; cūtius omne quod licet. Ira quippe etiā cū deliquentis culpas exquirit, nō debet mētē quasi dñs p̄zire, sed post rationis tergū velut ancilla famulari, vt ad faciē iusta veniat. Nā si semel possidēs mētē cēperit, iustum ēē reputat, etiam quod crudelē ſacit. Hinc enim scriptum est. Ira enim viri iustitiam dei non operatur, hinc rursum dicitur. Sit omnis homo velox ad audiendum, tardus autem ad loquendum, & tardus ad iram. Hæc autem vos autore deo omnia seruare non ambigo, sed occasione admonitionis exorta bonis vestris actibus me furtive subiungo, vt quod non admoniti facitis quando vobis ammonens additur, iam non ſoli faciatis. Omnipotens autem deus in cunctis actibus vestris cōflestis brachij extenſione vos protegat, vobisq; & p̄zenti vitæ prospēra, & post multa annorum curricula æterna concedat.

VII. ¶ Clauē vero paruulā à ſacratissimo beati Petri apostoli corpore pro eius bñdictione E
aa transmisi-

Decreta Gregorij pape.

transmisimus, in qua inest ferrum de catenis inclusum, ut quod collum illius ad martyrium ligauerat vos ab oibus absoluat. Crucemque latori presenti dedimus vobis ferendam, in qua lignum dominum crucis inest, & capilli beati Iohannis Baptistae, ex qua semper solatiu[m] nisi saluatoris intercessore precursoris eius habeatis. Reuerendissimo autem viro patri, & coepio nostro Leandro pallium a beati Petri apostoli sede transmisimus, quod ex antiqua consuetudine, & vestris moribus, & eius beatitudini atque dignitati debebamus.

¶ Item, Epistola eiusdem ad Secundinum Inclusum.

Filectissimo fratri Secundino seruo dei inclusu[m], Gregorius seruus seruorum dei, Dilectionis tuae literas suscepimus quae in meo sensu amoris melle coditae sapuerunt. O quanta aspiratione vita plena sunt quae per gratiam spiritus proferuntur. Non in eis cultus eloquentia, non verbozus typus apparebat, sed sola veritatis atque charitatis radice tenentia per omne quod loquuta sunt coelestis patriae amore flammabant. In eis vero tua me dilectione pertine studuit, ut ad hanc libellum exhortatoriu[m] scribere studeret. Sed scire te necesse est fili charissime, quae tantis podagræ doloribus, tantisque curæ tumultibus premor, ut quis in vno me aliquid fuisse reminiscar, valde tamen me videat non esse quod fuerim. Quod autem se tua charitas ultra etatem quinquagenaria adhuc iuuenilibus desideriis afferit subiacere, in hoc quoque diuini oracula impletus preceptum, quo scriptum est, iustus in principio accusator est sui. Nec tamen dubito maiores te hostis callidi insidias perpeti, quae maiora contra eum bella preparasti. Tanto quippe ille deceptionis molimina ardentes exquirit quod te coelesti patria feruenter inhiare cognoscit. Etemus nos quidem qui vita cum pluribus ducimus, & si formidolosi ac timidi, tamquam contra antiquis hostis bella proposuimus, quasi in acie stamus, vos autem qui solitaria vita ducitis & quid aliud quia monachos dixerim, qui etiam feruore virtutis ante aciem exire festinatis. Cur ergo eum singulariter hostis non impetrat a quo se impetrat singulariter expectat? Et nos quidem quod inter hoies viuimus, sepe per hominem a callido hoste tetramur, vos autem qui iam vita presenti extra hominem frequentia ducitis, & tanto maiora certamina pati necesse est, quanto ipse ad vos magister tentationis accedit. Neque enim vacare orationibus ac laudibus dei sine aliqua interruptione temporis potestis, quia & si intentio continue propta est, ipsa tamen humanitas insurmitas in semetipsam relabitur, ut aliquando fessa iaceat, atque ab studiis sui exercitatione torpescat. Antiquus vero hostis mox ut otiosam mentem inuenierit, & ad eam sub quibusdam occasionibus locuturus venit & quodammodo ei de gestis pteritis ad memoriam reducit. Audita quondam verba indeceter cogitatione resonat, & si quodammodo turpiter acta sunt eorum spiritus oculis cordis opponit, ut quod de presentibus non valet inquinare de malis transactis violet & decepta mens sepe in dilectione reparat, vnde diu se iam per presentem afflictionem, ita ut vere cum Psalmista dicat. Copertruerunt & corrupti sunt cicatrices a facie insipientiæ meæ. Cicatrix quippe figura est vulnerum, sed sanari. Cicatrix ergo ad putredinem reddit quod peccati vulnera quidam per presentem afflictionem sanata est in delectatione sui animus concutit. Sæpe namque quod fecimus per hostis callidi insidias oculis cordis videmus. Cumque insensibiliter in hoc delectatio subrepit, quis iam plagat quod fecerit, tamen tamen infelice animu[m] quodammodo fecisse quod plagat. Hæ sunt cordis nostra tenebrae quas in hac vita volentes nolentes sustinemus. Quis contra haec querendus est, nisi adiutor in opportunitatibus in tribulatione.

Guale autem libenter acceperam quod tua me charitas de sua dubitatione requisuit, an orientis ecclesie fidem atque doctrinam sanctæ memorie Leonis sequant, an forte eorum sensus inter semetipsas pro triu[m] capitulo[rum] defensione diuinius sit, vnde certa dilectione tua esse desidero, quod predicatorum sanctissimorum orientales ecclesiae uno sensu, una doctrina fidei eiusdem sancte memorie Leonis teneant, & sciam Calcedonensem synodum ita nobiscum custodiunt atque venerantur, ut nullus episcopus esse reputet, quod eiusdem synodis defensor sectatorque non fuerit. Hinc est enim ut quoties in quatuor preci pueris sedibus antistites ordinant, synodales episcopolas vicissim mittant, in quibus se sciam Calcedonensem synodum cum alijs generalibus synodis custodire fateant, sicut & nos auersamur atque anthemate plectredos ducimus, si quis de fide eiusdem synodis aliquid imminuere, vel alium in ea addere presumat. Nam synodus quae postea generaliter facta est, idcirco a nobis custodit, quia eiusdem synodis sequax in oibus illius honoris autoritateque custodit, vnde necesse est ut dulcissima mihi dilectione tua in id quod principium in sanctis moribus vivit, quod se per abstinentiam affigit, quod doctrinæ dei vehementius insistit, hoc studiosius cogitat ne errore schismatis eorum sequens a sciam vniuersalium ecclesiarum communione diuisa possit inueniri. Et quid tot labores proderunt, si in unitate fidei inueni non fuerint que auctoritas dei oculos in bonis actibus anima principium custodit. Hinc enim dicit, una est communio mea, Hinc iterum dominus ad Moysem ait. Est locus penes me & stabis supra petram. Quis est locus quod non sit dominum dum cuncta in ipso per quem creata sunt, continent? Sed tamen est locus apud eum videlicet sanctæ ecclesie unitas in quod velut supra petram stat, dum confessionis soliditas humili teneat, de quo loco subiungit. Tunc videbis posteriora mea, in petra enim, id est sciam ecclesia

ecclēsia stātes dei posteriōra videbimus, qñ ea q̄ in fine promissa sunt cœlestis patrī gaudia cōtēplabimur, pueri aūt hoīes qui triū capituloꝝ occasiōe reperta ecclēsiaſtīcā disciplinā fu-
giunt, de suis carnalibꝫ actibꝫ reprehēdi p̄tīmēſcūt, & sub eſſi ſedi applicā nolūt, & nos quaſi
de fide reprehēdūt quā ipſi nesciūt. Et dū neq; in ſidē recti ſunt, neq; in bonis opibꝫ intēti ſtu-
dēt, vt certare pro fide videant. Sīc q̄ q̄tide deteriores ſūt, dū in eis culpā grossescit. Qui quaſi
de zelo feruoris ſieri etiā laudabiles appetūt, ſed iuxta q̄d ſcriptū eſt, ex operibꝫ eoꝝ cognō-
ſcetis eos, vitā eoꝝ tua charitas oſtēdat, & meritū intētōnī aspiciat. Vt eīm dilectioni tuae de
eādē re breuiter loquar, tota Calcedonēſis synodus vſq; ad definitionē fidei & prolationē ca-
nonū de gñalibꝫ cauſis locuta eſt. Nā post probationem canonum ſpecialia Epifcoporum cer-
tamina ſopire curauit.

¶ Epifola vero quaī in ea reuerēdissimus Ibas de negat ſuā quaī in extrema parte ſynodi iaceat **A**
cognōſcīs q̄ videlicet epifola Neftoriū inaudītū, & in quifitione nō facta dānatū aſſerit, Cy-
rillū vero in Apollinaris dogma cecidisse ſuſpīcāt. Et ſi totus ſuperior textus p̄dīctā ſynodi le-
git, q̄tū h̄c epiſtola eīdē ſynodo aduersat, inuenit, quia ſcīcet ſcī ſynodus & Neftoriū, ſi-
cūt eſt, h̄aereticū denuntiat, & beatum Cyrillū patrē catholicū venerat. Epifola ergo q̄ illum
defendit qui à ſynodo dānatū eſt, & eū accuſat qui à ſynodo veneratus eſt, proculdubio deſi-
nitioni ſanctā ſynodi probat aduersari. Qui eīm tantoꝝ patrū definitā nō ſeruāt ſniam, pro-
culdubio aduersant ecclēſia. Nā tua ſanctitas inde à nobis requiſiuit, vt tibi de ſacerdotali of-
ficio poſt laſpū ſuſtēdi ſcriberemus, dū dicit de hoc canonū diuersorū legiſte diuersas ſen-
tētias, alias eſturgēdi, alias nequaq; poſſe. Ideo nos ḡhales ſynodos à Nicēna incipiēt cūre-
liquis q̄tuor veneſerāt, q̄ ipſam ſequētēs in cunctis ſentētīs vnañimes concordāt, q̄a & nos
p̄cedētēs nos patres ſequimur, quia autore deo à ſacra doctrīna illoꝝ nō diſcordamus. A capi-
te itaq; incipiētēs vſq; in quartū altaris miniftrū, hanc formā ſequēdā cognōſcimur, vt q̄ mi-
nor eſt, maior ei p̄cedat, ſed ſicut honore, ita & in criminē, & quē maior ſequit culpa, maiore
implicēt vindiſta, & poſt p̄cēnitētā c̄rēdāt eſſe ſtructuſa. Quid eīm prodeſt triticum ſemina-
re, & fructū illius non tollere, aut domū conſtruc-
re, & non illiſ habitare? Poſt dignā ſatiſfa-
ctionē credimus redire poſſe ad honorē, prophetā dīcēt. Nūquid q̄ cadit nō adiſciet vt reſur-
gar? Et q̄ aduersus eſt nō reuerēt? Idē q̄q; ait, Peccator in q̄cūq; die cōuerſus ingemuerit, ſal-
lus eřit, Vnde Pſalmista, Cor mūdū crea in me deus, & ſpū rectū innoua in viſceribꝫ meis.
Ne p̄iūias me à facie tua, & ſpū ſanctū tuū ne auferas a me. Cū eīm petiſt, ne ab eo p̄iūceret, p̄
lapſi culpa q̄ alienā rex & p̄pheta ſimul rapuſſet vxorē, tremefactus expauit. Propheta indi-
cātē flagitiū ſuū, vnde p̄cēnitētā agēs addidit, Redde mihi lātitia ſalutaris tui, & ſpū principa-
li cōfirmāt me. Si eīm dignā deo p̄cēnitētā nō feciſſet, ne quaq; alijs p̄dīcāt. Ait eīm, Doceā inī
quos vias tuas, & ip̄j ad te cōuerterēt. Cū eīm p̄ctā ſua proſpēxit p̄pheta, mūdata p̄ p̄cēnitētā
nō dubitauit p̄dīcādo curare aliena. Et ſacrificiū de ſemetiſlo offerre deo ſtuduit, cū dicebat,
Sacrificiū deo ſpū ſcōtrubulatus. Ad hāc iſta ſuffecerāt, ſed oī ſnīa q̄ plus ſacrā ſcripturā te-
ſtimonias cōfirmāt, ſacilius credit, de hoc eīm p̄pheta dīcīt. Nolo mortē p̄tōris, ſed vt cōuer-
rat & viuat, & hoc peccātibꝫ dī. P̄tōr in q̄cūq; die cōuerſus ingemuerit, oēs iniquitates eius
in obliuione tradunt. Si eīm redēptor q̄ p̄ctōres minime pdere, ſed iuſtificare venit in obliuio-
ne peccātēs nō derelinquit, q̄ hoīm cōdēnādos reſeruat, cū aplū ſiſt, ſi deus iuſtificat, qui
eſt qui cōdēnet, Ad fontē mīſcīdā ſcōrūtētēs, euāgēliū ſerētam ſnīam, Gaudeo, inquit, ma-
gis ſup vno p̄tōre p̄cēnitētā agētē q̄ ſup nonagintānō iuſtis qui non indigēt p̄cēnitētā.
Et ouē p̄dītam nonagintānōe non errantibꝫ relictis humero reportatā dīcīt. Si ouis errans
poſt inuētōnē ad ouile humero reportat, cur poſt p̄cēnitētā p̄cēnā ad ecclēſia ministerium
p̄tōr non reuoceſt? Quid eīm eſt grauius carnalē delictū admittere, ſine quo in multis pauci in
ueniunt, an dei filiū timēdo negareſt? in quo vno ipſum beatum Petru ꝑplū p̄cīpē, ad cuius
nunc corpus indigni ſedemus, laſpū eē cognōſcimur, ſed poſt negationē p̄cēnitētā ſecuta,
& poſt p̄cēnitētā mīſcīdā data, quia illum ab aſtōlato non de pulit, quē aī ſe ipſum nega-
re p̄dīxit. Tibi h̄c fili chariſſime dicta ſufficient, vt illum quē cōſpīcīſ ſletu delicta delere
in conſpectu diuinitatis non dubites miſericordiam conſe qui, quia nullum peccantē conuer-
ſum dēſpīt qui peccatores redimere venit.

¶ Quod imaginē illius quē colis tibi dirigeādā p̄ Dulceriū diaconē tuū rogaſt, valde nobis **B**
tua poſtulatio placuit, quia illū in corde tua inrētōe queris, cuius imaginē p̄z oculis habere
desideras, vt viſio corporaliſ quotidiana reddat exoptatum, & dū p̄cītū ſides ad illū animo
inardescas, cuius imaginē videre desideras, ab re nō facimus, ſi p̄ viſibilia inuifibilia demōſtra-
mus. Sic homo qui aliū ardēter videre desiderat, atq; ex more ſponsam amādo desiderat, atq;
videre conaſt, ſi contingit illā ad balneum ire, aut ad ecclēſiam procedere, festinus in via ſe
p̄parat, vt de eius viſione hilariſ recedat. Scimus quia tu imaginē ſaluatoris nři ideo nō petiſt,

Decreta Gregorii pape.

ut quasi deū colas, sed ob recordationē filij dei vt in eius amore recalescas, cuius imaginē videre desideras. Et nos quidē nō q̄sī aī diuinitatē aī ipsam p̄sternimur, sed illū adoramus quē p̄ imaginē aut natū aut passū, vel in throno sedētē recordamur. Et dū nos ipsa pictura quā scriptura ad memoriam filij dei reducimus, animū nostrū de resurrectiōe letificare aut de passione mulceret. Ideoq; diximus tibi surtīras duas imaginēs saluatoris, & sancta dei genitricis Marię, & beatorę ap̄lōg Petri & Pauli cōtinētes p̄ supradictū filij nostrū diaconē, & vñā crucē & clauē pro bñdictiōe a sc̄tissimo corpore Petri ap̄lōg principis, vt p̄ eū sis ab hoste maligno defensus, cuius p̄ sanctū lignū te ēē munitū credis, & ex eo te p̄tegrat q̄ iuueniles affectio-nes tibi suggesterit. Recordare vt in bonis tuis actibus p̄seuerās alios in eius accēdas amore propter quē solitariū te fecisti habitare, vt vītē huius mala q̄q; in corde inimicus suggesterit retro-acta, mētis p̄uectib⁹ q̄sifacib⁹ inardescas, pro cuius amore vītā etiā velis finire, ipse q̄q; te p̄-regat, v̄sq; in finē q̄ cūctū mūdū dignatus est redimere Iesus Ch̄s dñs n̄ q̄ est in secula.

¶ Item, Gregorius Theotistæ patriciæ de discordia sedanda.

C **M** Agnas omnipotēti deo gr̄as agere debemus, q̄ p̄iissimi & benignissimi imperatores n̄i tales de suo ḡne iuxta se propinquos habēt, de quoq; conuersatione nobis oībus grande sit gaudiū, vnde & pro eis dñs continue nobis orandū est, vt eōe vita cū suis oībus protegēt & celesti gratia per longa tēpora tranquilla seruet, in dico aut̄ q̄ leuitate populi tumultū cōtra vos detractionis exortū quibusdā nuntiantibus cognoui. Qua ex re excellētiā vestrā audio fuisse nō modice contristatam. Quod si ita est, valde miror qui corfixistis in cōcelo verba hoīm agitauit in terra. Beatus etern⁹ lob cū amici eius qui ad consolandū eū venerant in increpatiōe proslūscent, ait. Ecce em̄ de cōcelo t̄ estis meus & cōscius in excelsis. Qui em̄ vita sua in cōcelo restē habet, iudicia hoīm p̄tēscere in terra non debet. Dux q̄q; bonoꝝ Paulus dicit. Opus aut̄ suū probet vñus quisq; & sic in semetipso tantū gloriā habebit, & nō in altero. Si em̄ aut̄ laudibus lētamur, aut̄ vituperatōe frangimur, nostra gloriā non in nobis, sed in alioꝝ ore posuimus. Et factæ virgines oleū in vasis suis nō sumple-runt, sapientes aut̄ sumperunt oleū in vās suis cū lāpādib⁹, lāpades quippe n̄rā bona sunt opera, de quibus scriptū est. Luceat lux vestra corā hoībus, vt videant opera vestra bona, & glorificēt patrē vestrū qui in cōcelis est. Tunc aut̄ oleū in vasis cū lāpādib⁹ sumimus, quādo de bonis actibus nitorē gloriā nō à laudātibus proximis q̄rimus, sed hāc intra testimoniū consciētia seruamus, in omne aut̄ quod de nobis extra dicit̄ recurrere ad archana mētis debemus. Et si oēs vituperēt liber est quam consciētia nō accusat, quia & si oēs laudāt liber ēē nō potest si hunc cōsciētia accusat. De Iohāne veritas dicit. Quid existis in desertū videre? arundinē vēto agitatā. Quid videlicet p̄ negationē dicit̄ nō p̄ confirmationē, cū subdit. Sed qd existis vidēre hominē mollibus vestitū? Ecce qui mollibus vestiunt in domib⁹ regū sunt, quis em̄ iuxta veritātē Euāgeliū Iohannes vestimēto aspero fuerit indutus, p̄ significationē tñ mollibus vestiti sunt q̄ adulatioñib⁹ ac laudib⁹ delectant. Negat aut̄ quia Iohānes arundo vēto agita-ta fuerit, qm̄ mētis eius fortitudinē nulla hūani oris aura flectebat. Nos em̄ si laudib⁹ erigimus vituperationib⁹ humiliamur, harūdo vēto agitata sumus. Sed absit hoc, absit à corde vestrā excellētiā. Scio qui magistrū gētiū studiose legit̄, qui ait. Si adhuc hoībus placere, Ch̄fi ser-uuſ nō essem. Si qua tñ vel patua tristitia ex hac re mēti vestræ exorta est, credo q̄ hoc oīpo-tēs deus fieri benignē permisit. Neq; em̄ electis suis in hac vita p̄misit gaudia delectatiōis, sed amaritudines & tribulatiōes, vt medicinā more p̄amaḡ p̄culū ad dulcedinē aeternae redeat salutis. Quid nāq; dicit̄ Mundus gaudebit, vos lugebitis. Qua spe, qua promissiōe paulopost subdit. Itēs videbo vos, & gaudebit cor vestrū, & gaudiū vestrū nemō auferat à vobis. Hinc itēs discipulis dicit̄, in patiētia vestra possidebitis aīas vestrās. Pensate q̄so vbi erit patiētia, si deest qd toleref. Nō suspicor em̄ Abelē ēē quē Cain malicia nō exercuerit. Boni em̄ sine malis si fuerint, pefectē ēē boni non possunt, quia minime purgant. Ipsa aut̄ maloꝝ societas purgatio bonoꝝ est. Tres in archa filij Noe fuerunt, vñus irrisor patris extitit. Qui & si in se bñdictus fu-erit, maledictionis tñ s̄niam in filio suscepit. Duos Abrahā, priusq; Cethurā vxorē acciperet, filios habuit, sed tñ carnalis eius reprobationis est filij persecutus. Quod magnus doctor ex-ponit, dices. Sicut is qui secundū carnē est, persecuēbat eū qui secundū sp̄m, ita & nunc duos Isaac filios habuit, sed vñus qui spiritalis extitit aī minas fratris carnalis fugit. Duodecim Ia-cob filios habuit, sed vñus qui rectius viuebat, decē in Aegypto vendiderunt. In David, pphē-ta, q̄a fuit quod purgari debuisset actū est, vt persecutore filij pateret. Beatus lob de societate reproboꝝ dicit̄, frater fui draconis, & socius strutionū. Ad Ezechielē dñs ait, Filij hoīs incre-duli & subuersores sunt tecū, & cū scorpiōib⁹ habitas. Interdū iter duodeci ap̄lōs vñus repro-bus mixtus est, vt eēt cuius p̄secutiōne vñdecim tentarent̄. Ap̄lōs princeps discipulis loquit̄, dicens, Iustū Loth oppr̄essum à nephandoꝝ iniuria eripuit, aspectu em̄ & auditu iustus erat, habitans

Habitas cū eis q̄ de die in diē animā iusti iniquis opibus cruciabāt. Paulus q̄q; ap̄ls discipulis loquit̄ dices. In medio natiōis prauē & pueræ, inter q̄s lucetis sicut luminaria in mūdo verbū vīta cōtinētes. Quia ergo scriptura testē cognoscimus in hac vita bonos sine malis eē nō posse de stultoꝝ vocibus excellētia vīa turbari nullatenus debet, & maxie in oīpotēti deo tūc certa fiducia est q̄n pro bono ope aduersitatis aliqd in hoc mūdo recipit vt plena merces ī æternā retributiōe seruet, vnde in sc̄to euāgeliō dicit. Beati eritis cū aduersus vos oē malū dixerit hoīes mētientes, pp̄ter nomē meū. Qui in cōfōlatiōe n̄a sua in exēplū adducere opprobria dignatus est, dices. Si patrēfamilias Beelzebub vocauerūt, quanto magis domesticos eius.

¶ Sunt aut̄ pleriq; q̄ vitam bonoꝝ fortassis amplius q̄ debēt, laudāt. Et ne qua elatio de laude A subrep̄at, p̄mittit oīpotēs deus malos in obtrēctationē & obiurgationē prorūpere, vt si q̄ culpa ab ore laudatiū in corde nascit, ab ore vituperantium suffocef. Hinc est quod doctor genitiū se in p̄diciōe currere testat, inter infamiaꝝ & bonāfama. Qui etiā dicit, vt seductores & veraces. Si iigū fuerūt qui malāfama Paulo imponerēt, qui hunc seductorem vocaret, quis ergo Christianus debet indignū ducere pro Christo iniurias audire? Quantā aut̄ virtutis cursori redēproris fuerit nouimus, qui p̄ sacrū eloquū nō solū plusq; propheta, sed etiā angelus vocat, & tñ sicut ecclēstica historia testat, post mortē p̄ p̄secutoribus corpus eius incēsum est. Sed q̄ ista de fctis oībus dñis dī ipso sancto sanctoꝝ, i. de deo q̄ pro nobis hō factus est, loquamur, qui aī iniuriā, quia dæmonia haberet, audiuit, post mortē vero à suis p̄secutoribus seductor appellatus est, cū dicerēt, sc̄imus quia seductor ille dixit, post tres dies resurgā. Quāta autē nos peccatores à lingua vel manibus iniquoꝝ hoīm portare necesse est, qui in aduētu & terri iudicis iudicādī sumus, si & ipse tanta etiā post mortē pertulit qui iudex venit. Hæc dulcissima & excellētissima filia breuiter dixi, ne quotiēs stultos hoīes tibi derogare cognoscis, qualibet vel parvula mentis tristitia tangaris. Sed quia sedari hoc ipsum stultoꝝ hoīm murmur trāquillarōne potest peccatū credo si bonū quod valet fieri negligit vt fiat. Nā cū placare insanas mētes atq; ad salutē reducere possumus, scandalizare eos minime debemus.

¶ Sunt em̄ quādā scandalā q̄ oīno despiciēda sunt, qdā vero cū vitari sine culpa non possunt, despiciēda nō sunt, ne cū culpa seruent. Quod sacro euāgeliō p̄dicāte cognouimus, q̄a cū veritas diceret, nō qdā intrat in os coinqūnat hominē, sed qdā procedit de ore coinqūnat hoīem & discipuli responderēt dicētes, sc̄is q̄a pharisæi auditio hoc verbo sc̄ādalizati sunt, protinus respōdit. Oīs plāratō quā nō plantauit p̄ meus cœlestis, eradicabī, finite illos, cæci sunt & duces cæcōꝝ. Et tñ cū tributū petere prius rationē reddidit per quā tributū soluere nō debarent, atq; ilicid subiunxit, vt aut̄ nō sc̄ādalizemus eos, vade ad mare & mitte hamū, & eū pīscē qui prius ascēderit, tolle, & apto ore eius inuenies statera, & sumēs da illū pro me & te. Quid ē aut̄ qd̄ de sc̄ādalizatis alijs dicit, finite illos, cæci sunt & duces cæcōꝝ, & alijs ne sc̄ādalizētur à dño tributū soluit, etiā qd̄ nō debēt, quid est q̄ alius sc̄ādalū esse pmiserit, aliud vero venire, p̄hibuit, nisi vt nos doceret & illa sc̄ādala q̄ nos implicat in p̄ctō cōtēnere, & illa q̄ placare sine p̄ctō possumus, modis oībus mitigate. Vefra itaq; excellēria p̄t protegente dñio prauoꝝ hoī minū scandalā cū magna tranquillitate declinare. Prius em̄ à vobis secreto vocādi sunt ac ipsi ratio reddēda, & peruersa qdā capitula q̄ nos tenere existimāt corā ipsiā anathematizāda. Quod si etiā, sicut dicitur, dari anathematiſe suspicātur, & iureiurādo firmandū est vos eadē capitula nunq; tenere, nunq; tenuisse. Nec vobis videatur indignū tali eis mō satisfacere, nec de imperiali genere sit cōtra eos aliquid in vestra mente fastigiū. Oēs em̄ frēs sumus vnius imperatoris potestate conditi, & eius sanguine redēpti, & idcirco frēs nostros quātūlibet pauperes & abiectos in nullo despicere debemus. Certe etem̄ Petrus potestate regni cœlestis accepēt, vt quod in terra ligaret vel solueret, effet in cœlo ligatū vel solutū, sup mare ambulabat, egrotantes vmbra curabat, peccātes vero occidebat, mortuos oratione fuscitabat, & quia ex admonitione spū ad Cornelii gentilē fuerat ingressus, contra eū à fidelibus q̄stio facta est. Cur ad gentiles fuerat ingressus & comedisset cū eis. Cur eos in baptismate recepisset, & tñ idē apostoloy primus tāta donoꝝ gratia repletus, tanta miraculoꝝ potestate suffultus, q̄rela fidelium nō ex potestate, sed ex rōne respondit, causam p̄ ordinē exposuit, quo vas quoddā velut linteū in quo quadrupedia terræ & bestiæ, reptilia atq; volatilia inerant, de cœlo submitti videbit, vocēq; audierit, surge Petre occide & manduca, qualiter tres viri venerint, eū ad Cornelii vocates, qualiter spū sanctus hīc cū eis ire p̄ceperat, qualiter idē spū sanctus q̄ venire in rōne p̄trizatis in Iudea post baptis̄mū cōsueuerat, in gētibus aī baptis̄mū venit. Si em̄ cū à fidelibus culparet, autoritatē quā in sancta ecclēsia accepēt attēdissē respondere poterat, vt pastore suū oīes q̄ cōmīsa fuerint, reprehēdere nō auderēt, sed si in q̄rela fidelium aliquid de sua potestate diceret, profecto doctor māsuētudinis nō fuisset, humili ergo eos rōne placauit atq; in cā reprobationis suæ, etiā testes adhibuit, dicens, venerūt aut̄ meū & sex frēsisti.

Decreta Gregorii pape.

C Si igit & pastor ecclesiae & aplog princeps signa & miracula singulariter facies non dedita
tus est in causa reprehensionis suae ratione humili reddere, quod magis nos preciosos cum in re aliqua
reprehensione, reprehensorum non ratioe humili placare debemus; ad me etem sicut nos tis cum
apud vestigia domini in regia urbe demorarer, multi ex eis venire coosuerant qui de predictis causa
pitulis accusabantur. Sed teste conscientia fateor nunquam in eis aliquid prauitatis, aliquid erroris de
his quod contra eos dicebant, inueni, unde & eos opinione cōcepta familiariter suscipere & magis
ab insequētibus defendere curabam, dicebam namque contra eos sub obtēto religiōis cōiugia solue
rēt, & quod diceret quod baptismū p̄ceptū penitū non auferret, & si de iniquitatibus suis quod penitētia
in triennio ageret, postmodum puerse viuere liceret, & quod si cōpulsi aliquid de quibus reprehēde
bant, anathematizare se diceret anathematis vinculo nullo modo teneri. Et si qui sunt quod certissi
me talia sentiunt, vel tenent, quod christiani non sunt, dubium non est, eosque & ego & oēs catholici ep̄i,
atque vniuersa ecclesia anathematizant, quod veritati contraria sentiunt & contraria loquuntur. Si enim
dicunt religiōis causa cōiugia debere dissolvi, sciēdū est, quia & si hoc lex humana cōcessit, lex diuina
phibuit. Per se em̄ veritas dicit, Quod deus cōiunxit, hō non separat. Qui etiam ait, Non licet di
mittere vxorē, excepta cōfornicationis. Quis ergo huic celesti legislatori contradicat? Scimus
quod scriptū est, Erūt duo in carne vna. Si igit & vir & vxor vna caro sunt, & religiōis causa vir dimi
tit vxorē, vel mulier vir in hoc modo remanet, vel forte ad illicita migrante quod est ista cōuer
sio, in qua vna eadēque caro & ex parte transit ad cōtinētiā & ex parte remanet in pollutiōe. Si
vero utrisque cōueniat cōtinētiā vitā ducere hoc quod audeat accusare, quoniam certū est quod oīpotēs de
us quod minora cōcessit, maiora non phibuit. Et multos sanctos nouimus cum suis cōiugibus & pri
us cōtinētiā vitā duxisse, & postmodum ad sanctas ecclesias regimina migrasse.

D Duobus etem modis sancti viri etiam à licitis abstinere solet aliquis, ut meritū sibi apud oīpo
tentē deū augeant, aliquis vero ut an vitæ actæ culpas detergat. Tres etem pueri in regis Baby
lonici obsequio deducti legumina ad vescēdū petentes cibis regis vti noluerūt, non quod culpa esset
si ea quæ deus creauit, ederent. Noluerūt ergo sumere ea quæ licebat ut per continentia virtus
ex cresceret. David vero qui alienam coniuge tulerat & valde pro sua culpa fuerat flagellatus
quam bibere longe post de Bethleemita cisterna noluit.

Quā cum ei fortissimi milites detulissent, bibere recusauit, eaque fundēdo dñō libauit, licebat enim
bibere si voluisse, sed quod illicita secessisse meminerat, laudabilis & à licitis abstinebat, & quod prius
proculpa sua morientū militū sanguinē fundi non meruit, postmodum si aquā biberet, etiam pro
culpa sua morientū militū sanguinē se fundisse iudicauit, dices. Non sanguinē hoīm istoī quod pro
fecti sunt, & anima periculū bibā. Proinde cum boni cōiuges aut meritis augere desiderat, aut
ante acta vitæ culpas delere, ut se ad cōtinētiā constringat, & meliore vitā appetant, licet. Si
vero cōtinētiā quā vxor appetit, vir recusat, diuidi coniugium non licet, quia scriptū est, Mul
ier sui corporis potestate non habet, sed vir. Si qui vero sunt quod dicunt, in baptismate p̄ceptū superficie
tenus dimitti, quid est hac p̄dicatione infidelius, in qua ipsum fidei sacramētū festinat sol
lure, in quod principali ad cōfessiōē mūditia mysteriū aīa ligat, ut absoluta radicis à p̄ceptis oībus
soli illi inhāreat, de quo scriptū est, Mihi aut adhārere de bonū est. Certe rubri maris trans
itus figura sacri baptismatis fuit, in quo hostes à tergo mortui sunt, sed alii contra faciēt in here
mo inuerti. Si quippe oībus quod in scōto baptismate tinguunt, eorum p̄ceptū præterita oīa laxant, quia
eis velut Aegypti hostes à tergo moriunt, sed in heremo alios hostes inuenimus priusque ad p
missionis patriā ptingamus. Multæ nos tērationes fatigat, & ad terrā viuentium tendētibus
iter intercludere festinat. Qui ergo dicit, p̄ceptū in baptismate funditus non dimitti, dicat in ma
ri rubro Aegyptios veraciter non mortuos, fateat neesse est p̄ceptū in baptismate funditus mori
quod nimis plus valet in absoluto non a veritas, quod umbra veritatis. In euāgeliō dñs dicit. Qui lo
gus est, non indiget, nisi ut pedes lauer, sed est mundus totus. Si igit p̄ceptū in baptismate funditus
non dimittunt, neque qui lotus est, mundus est totus. Totus enim mundus dici non potest, cui de
p̄cepto aliquid remālit. Sed nemo resistit voci veritatis, quæ ait, Qui lotus est, mundus est totus.
Nihil ergo ei de peccati sui cōtagione remanet quod totum fatetur mundū ipse qui redemit. Si
qui autem dicunt de peccato quolibet & triennio penitentia agenda est, & post triennium in vo
luptatibus viuendū, isti adhuc nec p̄dicatione veræ fidei, nec sacræ scripturæ p̄cepta cognouerūt. Cōtra hos p̄dicator egregius Paulus dicit, Qui seminat in carne sua, de carne sua & me
ret corruptionē. Cōtra hos tēre dicit, Qui in carne sunt, deo placere non potest, ubi discipulis sub
iūgit, vos autem non estis in carne, sed in spiritu, hi quippe in carne sunt quod in carnalibus voluptatibus
viuunt. Cōtra hos dicit. Neque corruptione in corruptelam possidebit. Si autem dicunt pauci tem
poris penitentia cōtra peccatum debere sufficere, ut iterum liceat ad peccatum redire, recte hos pa
storū primi ſnūa p̄cutit, quod ait, Contigit illis illud veri prouerbiū. Canis reuersus ad vomitū, &
sus lotus in volutabro luti. Magnū est enim contra peccatum virtus penitētia, sed si quis in eadē
peni

p̄c̄nitentia p̄sueret. Nā scriptū est, qui p̄suerauerit v̄sq̄ in finē hic saluus erit. Hinc scri-
ptū. Qui baptizat à mortuo & itē tagit eū, quid proficit lauatio eius? Mortuū quippe est
ōrē opus puerū qd̄ p̄trahit ad mortē, qd̄ vitā iustitiae nō viuit. Baptizat ergo à mortuo
& itē tagit eū, q̄ prava opera q̄ se egisse meminit, deplorat, sed se eisdem itē post lachry-
mas implicat. Anima ita q̄libet eiusdē mortui lauatō nō proficit, quia hoc itē faciēdo qd̄
planxit, nec p̄ lamēta p̄nīa ad rectitudinē iustitiae exurgit. P̄c̄nitentia em̄ vere agere est
cōmīsa plāgere, & itē plangenda declinare. Si qui vero sunt qui dicūt, quia cōp̄lūsūs ḡsp̄i
am necessitate si anathematizauerit, anathematis vinculo nō teneat, ipsi sibi testes sunt, quia
christiani nō sunt, quia ligamēta sanctē ecclesiae vanis se æstimāt conatibus soluere, ac per
hoc nec absolutōe sanctē ecclesiae quā p̄f̄stat fidelibus verā putat, si legationē eius valere
nō æstimāt. Cōtra q̄s diutius disputandū nō est, quia p̄ oīa despiciēdi & anathematizandi
sunt, vt vñ se fallere veritatē credūt, inde in peccatis suis veraciter ligent. Si qui sunt igit qui
sub noīe christiano h̄ec qd̄ p̄diximus errōe capitulo aut p̄dicare audēt aut tacite apud semet
ipsō tenere, hoc p̄culdubio anathematizamus. Ex oībus tñ capitulis in eis sicut p̄dixi qui
ad me in regia vrbe venire cōsueuerat, nullū oīo errōe cuiuslibet p̄dicti capituli agnouī,
sed neq̄ fuisse existimo, nā si suisset agnouisse. Quia vero sunt multi fidelū qui iperitiae ze-
lo accēdunt, & s̄p̄e dū q̄sdā q̄s h̄ereticos insequunt, h̄eretos faciūt, eorū infirmitati cōsule
dū est, & sicut p̄dixi ratō & ac māsuētudine sunt placādi. Illis q̄p̄e sunt similes, de q̄bus scri-
ptū est. Testimoniūm phibeo de illis qd̄ emulotionē dei habent, sed nō sc̄dm sciam. V̄fa itaq̄
excellētia q̄n in electiōne in lachrymis atq̄ in eleemosynis incessabiliter viuit, eorū sicut peti-
jū imperitiae plāgare, māsuetus exhortatōibus ac r̄f̄sionibus debet, vt nō solū de semetipsa, sed
etiā de illis gloriam æternā retributōis inueniat. H̄ec me dicere vobis nimius amor suaſit,
quia in vestra laetitia me crescere, & in vestra tristitia me existimo minorari. Omnipotens
deus gratia vos cōcelesti custodiat, & salua dñi pietate & p̄iissima dñi tranquillitate p̄ par-
uuloḡ dñorū nutrīmēto vitā vestrā lōgi extēdat. ¶ Ep̄la Gregorij pap̄ ad Augustinū.

Ruerendissimo & sanctissimo fratri Augustinō, Gregorius feruus ieruorū dei. De
siderabilē mihi à te missus Denūl religiosus p̄b̄ attulit nuntiū, cū te s̄osp̄ite nar-
ravit, & ex ministerio p̄ q̄ missus es fauēte deo, p̄f̄cere nūtiauit, detulit etiam à te
missas literas, vbī indicasti qd̄ ager dñicus qui incultus faciat, & spinaz aculeis
ex infidelitate riguerat, vomere tuā doctrinę exarāte semē verbi suscepit, & fertile messem
p̄tulit fidelitatis. In eisdē l̄f̄is qd̄ subnexiūtī capitulo sc̄iscitando q̄liter teneat, vel doceat
h̄ec sc̄tā apl̄ca Romana ecclesia. Bñ satis quia beatus apl̄us Petrus & apostolatus & ep̄atus
principiū extitit, & cōsulenti tibi de statu ecclesiae nō ex nobis q̄s ex nobis, sed ex gratia q̄
aperit os mutū, & linguas infantū facit disertas, q̄liter tenere debeas apl̄ci vigoris doctrī-
na edicimus. Igit̄ in primis legebat quota p̄genies p̄p̄inquōe matrimonio copulet, dici-
mus qd̄ oportet quidē q̄diu se cognoscit affinitate p̄p̄inquōe ad huius copulę nō accede-
re societate, sed quia tēperatia magis, & p̄sertim in tā harbara gente placet plusq̄ distictio
cēlūrē, cōcedendū est, vt post quartā ḡhationē iungātur. Nā qd̄ posuisti qd̄ si mulier infir-
mitate correpta nō valuerit viro debitu reddere, quid eius faciat iugalis, bonū eset, si sic p̄-
manceret, vt abstinētiae vacaret. Sed quia hoc magnorū est, ille qui se nō poterit cōtinere, nu-
bat magis, non tñ subfidiū op̄e subtrahat ab illa cui infirmitas p̄p̄edit, & nō detestabilis cul-
pa excludit. Pbf̄ vero vel q̄libet sacerdos, si à pp̄lo fuerit accusatus & certi nō fuerint testes
qui criminis illati approbēt veritatē, iuslurandū erit in medio, & illū testē p̄ferat de innocē-
tia suę puritate, cui nuda & apta sunt oīa, sicq̄ maneat in pp̄rio gradu. Nam de hoīe qui à
p̄tifice cōfirmatus fuerit, denuo illa talis reiteratio phibēda ē. In missaz àt solēnijs, illud
obseruādū ē, qd̄ dñs n̄f̄ Iesu Ch̄rū sc̄tis suis tribuit discipulū, accepit nāq̄ calicē & dat eis
dicēs. Hic calix noui testamēti ē in meo sanguine. Hoc facite q̄tēscūq̄ sumitis. Vñ cōgruū
nō est, duos vel tres calices in altario ponere, cū missaz solēnia celebrant. De imolatiūs aut̄
escis cōsuluiti, si à fidelib̄ cū supradictū fuerit, viuifice crucis signū edi liceret, an non, illud
sufficit r̄dēre qd̄ b̄tis apl̄us dicit. Si q̄s dixerit, hoc imolatiū ē, nolite edere p̄pter eū qui in-
dicauit, & p̄pter cōsciam. Addidisti adhuc qd̄ si p̄ vel m̄f̄, filiū vel filiā intra septa monaste-
rii in infantia annis sub regulari tradiderit disciplina, vtrū liceat eis postq̄ pubertatis ip̄leue-
rīt annos, egredi & m̄f̄imōnō copulari. Hoc oīo euitamus, quia nefas ē, vt oblatis à pa-
rētibus deo filiis, voluptatis frenā laxent. Enim uero q̄sdā abīc̄ interrogatiōe symboli ab
adulteris & idignis p̄bf̄is fassius es baptizatos. In his tua dilectiōne teneat antiquū mōrē eccl̄ie
q̄a quisq̄ in noīe pris & filiī & sp̄u sc̄tī baptizatus ē, rebaptizari eū minie liceat. Nō em̄ in
noīe baptizati, s̄i in noīe trinitati hui⁹ gr̄e donū p̄cepit, & teneat qd̄ apl̄us dicit, vñ⁹ deus
vna fides, vñ⁹ baptisma, doctrinā vero spiritale, talib⁹ studiosius vt ip̄ertias demādamus.

Decreta Gregorii pape.

- ¶ Incipiunt quæstiones S. Augustini Cætuariensis archiepiscopi, & ratiōnes Gregorii pape.
- B ¶ Interrogatio beati Augustini episcopi Cætuariensis ecclesie de episcopis, Qualiter cum suis clericis conuersent, vel de his quod fidelium ofonibus accedunt ad altarium, quod debeat fieri portioes, & quod iter episcopis in ecclesiis agere debeat.
- C ¶ Sacra scriptura testatur, quod non te nosse non dubito, & specialiter beati Pauli ad Timotheum episcopum, in quibus erudire studuit, quod iter eum in domo dei conuersari oportuerit. Mos autem sedis est apostolicæ ordinatis episcopis precepta tradere, ut ex omni stipendio quod accedit, quatuor fieri debeant portioes, una vi delicer episcopis & familiæ, propter hospitalitatem atque susceptionem, alia clero, tertia paupibus, quarta ecclesiis reparandis. Sed quod tua fraternitas monasteriorum regulis erudita seorsum vivere non debet, a clericis suis in ecclesia Anglorum, quæ autore deo nuper ad fidem prædicta est, hanc debet conuersationem instituere, quod initio nascitur ecclesiæ fuit patribus nostris, in quibus nullus eorum ex his quod possit debat aliquod suum esse dicebat, sed fecit eis oia coia. Si quod vero clerici sunt extra sacros ordines constituti quod se cotinere non possunt, sortiri vxores debent, & stipendia sua exterius accipere, & de his, de quibus præfati sumus, nouimus scriptum, quod diuinebat singulis, prout cuiusque opus erat, de eorum quodque stipendio cogitandum atque prudendum est, & sub ecclesiastica regula tenendum, ut bonis moribus vivant, & canedis psalmis inuigilent, & ab oibus illicitis cor & lingua & corpus deo autore conservent. Cœi vita viuentibus iam de faciēdis portionibus vel exhibenda hospitalitate, & adiplenda mia nobis quod erit loquendum, cum omne quod superest in causis pietatis ac religiosis erogandum est domino & magistro oim docente, quod superest date eleemosynam, & ecce oia munda sunt vobis.
- ¶ Interrogatio Augustini.
- D ¶ Cum una sit fides, cur sunt ecclesiæ diversæ consuetudines, & aliter consuetudo missarum in sancta Româ ecclesia, atque aliter in Gallia & ecclesiis tenet. ¶ Responso Gregorii.
- E ¶ Nouit fraternitas tua Româ ecclesiæ consuetudinem, in quod se meminit nutritam, quod valde amabile te habet. Sed mihi placet, ut siue in Româ, siue in Gallia, siue in quilibet ecclesia aliquid inuenisti, quod plus oportet deo possit placere, solicite eligas in Anglorum ecclesia quod adhuc ad fidem noua est institutio & principia quod de multis ecclesiis colligere potuisti infundas. Non enim pro locis res, sed pro bonis rebus loca amanda sunt. Ex singulis ergo quibusque ecclesiis quod pia, quod religiosa, quod recta sunt elige, & hec quasi in fasciculo collecta apud Anglorum metes in consuetudinem depone.
- ¶ Interrogatio Augustini.
- F ¶ Obscuro quid pati debeat, si quis aliquid de ecclesia furto abstulerit. ¶ Responso Gregorii.
- G ¶ Hoc tua fraternitas ex persona furti pessare potest quod valeat corrigi. Sunt enim quod hanc subsidia furtum perpetravit, & sunt alii qui in hac re ex inopia delinquunt, unde necesse est, ut quodcumque dani, quodam vero verberibus, & quodcumque districtius, quidam leuius corriganter. Et cum paululum districtius agatur, ex charitate agendum est, non ex furore, quia ipsi hoc præstat qui corrigit, ne gehennæ ignibus tradat. Sic enim nos fidelibus tenero disciplinam debemus, sicut boni patres carnalibus filiis solent. Quos & proculpis verberibus ferunt, & tamen ipsos quod doloribus affligunt, habere hæredes querunt, & quod possidetur ipsis seruat, quod irati in sequi vident. Hanc igit charitas mere tenetur est, & ipsa modus correctio dicetur, ita ut menses extra rationis regulam oino nihil faciat. Addis etiam quod ea quod furto de ecclesiis abstulerat reddere debeat. Sed absit ut ecclesia cum augumento recipiat, quod de terrenis rebus videtur amittere, & lucra de vanis querat.
- ¶ Interrogatio Augustini.
- H ¶ Modis oibus hoc fieri licet, Nequaquam enim in sacris eloquias inuenit, quod huic capitulo contradicere videatur.
- I ¶ Usque ad quotam generationem fidelis debeat cum propinquis sibi copulari & nouercis & cognatis si liceat copulari coniugio.
- ¶ Responso Gregorii.
- K ¶ Et quidem terrena lex in Romana republica permittit, ut sibi fratri sororis seu duorum fratrum germanorum, vel duorum filiorum & filia misceantur, sed expimento didicimus ex tali coniugio sebile non posse succrescere, & sacra lex prohibet cognationis turpitudinem reuelare, unde necesse est ut iam tertia vel quarta generatione fidelium licet sibi iungi debeat. Nam secunda quam prædiximus a se omnino debet abstinere. Cum nouerca autem miscere, graue est facinus, quod & in legge scriptum est, turpitudinem patris tui non reuelabis. Neque enim patris turpitudinem filius reuelare potest, sed quia scriptum est, erunt duo in carne una, qui turpitudinem nouercæ quod una caro cum patre fuit, reuelare presumperit, profecto patris turpitudinem reuelabit. Cum cognata quod miscere prohibuit est, quod per coniunctionem priora caro fratri fuerit facta, pro qua re etiam Iohannes Bap. capite trucatus & sancto martyrio consummatus est. Cui non est dictum ut Christus negaret & per Christi confessionem oculus est. Sed quod eisdem dominis noster Iesus Christus dixerat, ego sum veritas quod per veritatem.

veritate Iohannes occisus est, videlicet pro Chro sanguinē fudit. Quia vero sunt in Anglor. gē te, q̄ dū adhuc in ifidelitate eēnt, huic nephādo cōiugio dicunt̄ admixti, ad fidē venientes ad monēdi sunt vt se abstineāt, & graue hoc eē p̄ctm agnoscāt, tremēdū dei iudicium timeāt, ne pro carnali delectatōe tormēta æterni cruciatus incurrit. Nō tñ pro hac re sacrī corpīs ac san guinis dñi coione priuādi sunt, ne i eis illa vlcisci videant̄, in qbus si p̄ ignorātiā aī lauacrū bā ptismatis astrinxerūt. In hoc em̄ tpe sc̄tā ecclesia qdā p̄ seruorē corrigit, qdā per mansuetudinē tolerat, qdā per cōsiderationē dissimulat atq; portat, vt se pe malū qd̄ auerſat, portando & dissimulādo cōpescat. Oēs hi qui ad fidē veniūt, admonēdi sunt, ne tale aliquid audeat perpe trare. Si perpetrauerūt, corporis & sanguinis dñi coione priuādi sunt, q̄a sicut in his q̄ p̄ igno rantiā fecerūt, culpa aliquatenus toleranda est, ita in his fortiter insequenda qui non metuunt sciendo peccare.

¶ Interrogatio Augustini.

¶ Si lōgin quitas itineris magna interiācet, vt ep̄i nō facile valeāt cōuenire, an debeāt sine alio, A rū ep̄o & p̄senta ep̄i ordinari.

¶ Responsio Gregorij.

¶ Et qd̄ in Angloz ecclesia in q̄ solus tu ep̄s inueniūr̄ ordinare eēm nō aliter nisi sine ep̄is po tes. Nā qñ de Gallijs ep̄i veniūnt qui in ordinatiōe i p̄si testes assūtāt̄. Si fraternitatē tuā ita volūmus ep̄os ordinare, vt i p̄si sibi ep̄i in longo intervallo minime disiungant̄, q̄tenus nulla sit ne cessitas vt in ordinatiōe ep̄i cōuenire nō possint. Pastore, q̄q; aliquo, p̄senta, quia valde ē vti lis, facillime debeat cōueire. Cū igit̄ autore deo ita fuerint ep̄i in propinquis sibi locis ordi nati, per oīa ep̄o & ordinatio sine aggregatis tribus vel q̄tuor ep̄is fieri nō debet. Nā qd̄ in ip̄is rebus spiritualib; vt sapienter & mature disponant̄, exēplū a rebus etiā carnalibus sumere pos sumus. Certe em̄ dū cōiugia in mūdo celebrant̄, cōiugati q̄q; vocant̄, vt qui in via iā coniugij p̄cesserūt, in subsequētis q̄q; copulæ gaudio misceant̄. Cur nō ergo nobiscū in hac speciali or dinationē q̄ per sac̄ ministeriū hō deo coniungit̄ tales cōueniāt, qui in proiectu ordinati ep̄i gaudeant̄, vel pro eius custodia oīm ip̄i dñi preces pariter fundantur?

¶ Interrogatio Augustini.

¶ Qualiter debemus cum Galliarum atq; Britannorum ep̄iscopis agere.

C

¶ Responsio Gregorij.

¶ In Galliaq; ep̄is nullā tibi autoritatē tribuimus, q̄a ab antiquis p̄decessor̄ meo, t̄pibus pal liū Arelatēsis ep̄s accepit, quē nos priuare autoritate p̄cepta minime debemus. Si igit̄ cōtingat, vt tua fraternitas ad Galliaq; puincā trāseat cū eodē Arelatēsi ep̄o debet agere, q̄liter si q̄ sunt in ep̄is vitia corrigit̄. Qui si forte in disciplina vigore tepidus existat, tuā fraternitatis zelo accēdēdūt. Cui etiā ep̄las fecimus, vt cū tua sc̄titatis p̄senta in Gallijs & ip̄se tota mēte subueniat, & q̄ sunt creatoris nři iussiōi cōtraria ab ep̄o & moribus cōpescat, ip̄se aut̄ ex au toritate p̄pria ep̄os Gallijs iudicare nō poteris, sed suadēdo, blādiēdo, bonaq; tua opa eorū imitatiōi mōstrādo, prauoq; mētes ad studiū sc̄titatis reforma, q̄a scriptū est in lege. Per alie nā messem trāiens falce mittere nō debet, sed manu spicas cōterere & māducare, falce em̄ iudicij mittere nō potes i ea segete q̄ videt̄ alteri cōmissa, sed p̄ effectu boni opis frumenta dñica vitiōs suog; paleis expolia, & in ecclesia corpore moriēdo & p̄suadēdo q̄li mādēdo cōverte. Quicqd̄ vero ex autoritate agendū est, cū p̄dicto Arelatēsi ep̄o agat, nec p̄termitti possit hoc qd̄ antiqua patrū cōstitutio inuenit. Britannoq; vero oēs ep̄os tua fraternitati cōmittimus, vt indocti doceant̄, infirmi persuasionē roborent̄, peruerſi autoritatē corrigantr̄.

¶ Obsecratio Augustini.

¶ Obsecro vt reliquiae sancti Sixti martyris trasmittantur.

E

¶ Concessio Gregorij.

¶ Fecimus qd̄ petisti, q̄tenus populus q̄ in loco quōdā S. Sixti martyris corpus dixerūt vene rari, q̄ tuā fraternitati nec vēs nec veraciter sanctū videſ, certa sc̄tissimi & probatissi. martyris bāficia lūscip̄is colere incerte nō debeat. Mihi tñ videſ, q̄a si corpus qd̄ à pplo cuiusdam in martyris eē credūt nullis illic̄ miraculis coruſat, & neq; aliq; de antiquoribus existūt, q̄ se à parē tibus passionē eius audire fateant̄, ita reliquiae q̄s petiſtis leorū cōdēdāe sunt, vt locus q̄ p̄fa tū iacet modis oībus obſtruāt, nec permittat populus certū deserere, & incertū venerari.

¶ Interrogatio Augustini.

¶ Si pr̄eignās mulier debeat baptizari, aut postq; genuerit post q̄tū possit tēpus ecclesiā intra re, aut etiā baptizari, ne morte p̄occupetur, q̄ si genuerit, post q̄tū dies hanc liceat sacri baptis matis sacrā percipere, aut post q̄tū t̄pis huic vir iūs in carnis copulatiōe cōiugi, & si mēſtrua cōsuetudine tenetur, an in ecclesia intrare ei liceat, aut sacrā coionis sacrā percipere, aut viro suo cōiungi p̄mittitur, priusq; lauetur aqua, si ecclesiā possit intrare, vel etiā ad mysterium san ctē cōmunionis accedere. Qua oīa rudi Angloz genti oportet habere comperta.

¶ Responsio Gregorij.

¶ Hoc

Decreta Gregorii pape.

Hoc nō ambigo fraternitatē tuā cē requisitā, cui iā & responsum reddidisse me arbitror. Sed hoc qd iſe dicere, & sentire potuisti. Credo qā mea apud te volueris respōſioē firmari. Mulier em̄ pregnās cur nō debet baptizari, cū nō sit aī oīpotētis dei oculos culpa aliq̄ fecū ditas carnis. Nā cū primi parētēs nři in paradiso deliquissent, īm̄ ortalitatē quā acceperant recto dei iudicio p̄diderūt, quia idē oīpotētis deus humanū genus culpa sua funditus extin- guere noluit, & im̄ortalitatē hōi, p̄ p̄ctō suo abstulit, & tñ p̄ benignitatē suā pietatis fecūdītē ei sobolis referuauit. Qd ergo naturā hūanā ex oīpotētis dei donō seruatū ē, q̄ ratione poterit aī sacri baptis̄matis grā phibet, in illo q̄ppe mysterio in q̄ oīs culpa fundit⁹ extin- guit, valde stultū si donū grā contradicere posse videat. Cū vero enixa fuerit mulier post q̄t debeat dies ecclēſiā intrare, testamēti v̄teris p̄ceptōe dīdicisti, vt p̄ masculo diebus triginta tribus, p̄ fœminā aī sexaginta sex debeat abstineri. Qd tñ scīdū ē, q̄a in mysterio acci- pit. Nā si hora eadē q̄ generuit actura grā as itre ecclāiam, nullo p̄ctī p̄dere grauat, voluptas em̄ carnis nō dolor i culpa ē, in carnis em̄ cōmixtōe voluptas ē. Nam in proliſ platione ge- mit⁹, vñ & iſe dñs primū mři oīm dixit, in doloribus parties. Si ei enixā mulierē phibemus ecclēſiā intrare, ip̄am ei p̄niam suā in culpā deputamus. Baptizare at v̄ enixā mulierē, vel hoc qd generuit si mortis piculo vrget, v̄l ip̄am hora eadē q̄ gignit, vel hoc qd gignit eadē hora q̄ natū est nullomō phibet, q̄a sicut sc̄ti mysterij grā viuētibus at q̄ discernentibus cū magna discrietōe puidēda ē, ita his qbus mors iminet n̄te villa dilaſōe offerenda, ne dū ad- huc tps ad p̄bendū redēptionis mysterij q̄t̄ interueniētē paululū mōra inueniēt nō vale- at qui redim̄at. Ad ei⁹ vero cōcubitū vir suis accedere nō debet, q̄dusq; ples q̄ gignit ab- lactet. Praua at in cōiugatoz morib⁹ cōfuetudo surrexit, vt mulieres filios q̄d gignūt nutri- re cōtemnāt, eosq; alij mulieribus ad nutriēdū tradāt. Qd videlicet ex sola cā in cōtinentiē videt inuentū, q̄a dū se cōtinere nolūt, despiciūt lactare q̄s gignūt. Hę itaq; q̄ filios suos ex praua cōsuetudie alij ad nutriēdū tradūt, n̄si purgatōis tps trāſerit, viris suis nō debet ad- misceri, quippe quia & fine partus cā cū incōsuetis mēſtruis detinent̄, viris suis misceri p̄- hibent. Ita vt morte lex sacra feriat, si q̄s vir ad mulierē mēſtrua accedat, q̄t̄ mulier dū cō- fuetudine mēſtrualē patit̄, phibet ab ecclā nō debet, q̄a natura ei sup̄flues i culpa nō valet reputari, & p̄ hoc qd inuita patit̄, iustū nō ē, vt ab ingressu tēpli priuet. Nouim⁹ nāq; qd mu- lier q̄ fluxū patiebat sanguinis post tergū dñi hūlitter venies vestimēti ei⁹ fimbriā tetigit, atq; ab ea statī sua infirmitas recessit. Si ergo i fluxu sanguinis posita laudabiliter potuit ve- stimētu dñi tāgere, cur q̄ mēſtrua sanguis patit̄ ei nō liceat dñi ecclāiā itare. Sz dīcī illā in- firmitas cōpulit, has vero de qb⁹ loqm̄ur cōsuetudo cōſtrigit. Perpēde ei ff charissime, q̄a oē qd i hac carne mortali patimur, ex ifirmitate naturē ē digno dei iudicio p̄ culpā ordina- tū. Esurire nāq; fitre, c̄ſtare, algere, lassēt̄ esse ex ifirmitate naturē ē. Et qd ē aliud cōtra fa- mē alimēta, cōtra fitim̄ potū, cōtra c̄ſtū auras, & cōtra frig⁹ veste, cōtra laſſitudinē requiem q̄rere, n̄si medicamēta qdā cōtra egritudines explorare; fēcīmē nāq; & mēſtrū sui sanguini flux⁹ egritudinē ē. Si i ḡis bñ p̄sumpt̄, qd vestimētu dñi i lāguore posita tetigit, qd vñ p̄- ſonē ifirmitate cōcedat̄ cur nō cōcedat̄, cūctis mulierib⁹ q̄ naturē suę vitiō ifirmitat̄. Sc̄tē etēm̄ cōionis mysterij i eisde dieb⁹ p̄cipere nō debet, phibet. Si ei ex magna veneratōe p̄cipi- re nō p̄sumit, laudāda ē, sz si p̄cepērīt, nō iudicāda. Bonaz q̄ppe mētiū ē & ibi aliq̄ mō cul- pas suas cognoscet, & hōi qui culpā p̄pōte p̄p̄travit, reatu culpę portet̄ iuit⁹. Atq; ideo fœminē cū fēmetipas cōſiderāt, & q̄ mēſtrua cōsuetudine ad ſacramēti corporis & sanguis accedere nō p̄sumūt, de ſua recta cōsuetudie laudādē ſunt. Cū vero p̄cipiendo ex religioſe vītē cōsuetudie eiusdē mīſterij amore rapiūt, reprimēde ſicut p̄dixim⁹ nō ſit. Sicut ei i te- ſtāmēto ve, exteriora obſeruāt̄ opa, ita i ſesta, no, nō tā qd exteri⁹ agit, q̄ id qd iteri⁹ cogitat̄ ſollicita itētōe attēdi, vt ſubrili ſnīa puniat̄. Nā cū multa lex velut imūda māducare, phibe at, i euāg. tñ dñs dicit, nō qd itrat̄ i os coinqnat̄ hoīem, sz ea q̄ exēt̄ de ore illa ſunt q̄ coiquat̄ hoīes, atq; paulop̄ ſub̄iicit exponēs. Ex corde exēt̄ cogitatōes male, vbi vberti iudi- cādū ē, q̄ illud ab oīpotētē deo pollutū eē i ope oñdit̄, qd ex polluta cogitatōis radice gñat̄ Vñ Paul⁹ q̄p̄ aplūs dicit. Oīamūda mūdis, coinqnatai & ſiſdelibus nīhil ē mūdum. Atq; mox eiusdē cās coinqnatiōis annūtiā ſubiāgit. Coinqnata ſunt ei corē & mēs & cōſciētia. Si ergo ei cibis imundus nō ē, nō cui mens mūda, cur qd mēte mūda mulier ex natura pati- tur ei in i mūnditā reputet̄. Vir em̄ cū pp̄ria cōiuge dormīt̄ nīſi lotus aqua ecclēſiā itare nō debet, sz neq; lotus itare ſtati debet, lex at vēteri pp̄lō p̄cepit dīcēs, vt nupt⁹ vir mulieri & clau-

& la uari aqua debeat, & a nō solis occasum ecclesiā nō iurare, q̄ tñ intelligi specialr̄ p̄t, q̄a mūlili-
ri vir mūscē, q̄n illicē cōcupiscētē aius i cogitatōe p̄ delectationē cōiugit, q̄a n̄isi prius ignis
cōcupiscētē à mēte deferueat, dignū se cōgregatōi fratrū & stimare nō debet, q̄ se grauari p̄ ne
quitiā prauē voluptatis videt. ¶ Quāuis de hac re diuersē hoīm natōes diuersa sentiūt, atq; alia A
custodire videant, Romanorū tñ semp ab antiquoribus v̄lūs fuit, post admixtionē, p̄ priq; cōiugis
cōcupiscētē & lauaci purificationē q̄rere, & ab igressu ecclesiā paululū reuerēter abstinere. Nec hēc di-
cētes culpā deputamus eē cōiugiū, sed q̄a ipsa licita admixtio cōiugis sine voluptate carnis fie-
ri nō p̄t, à sacri loci igressu abstinentia est, q̄a voluptas eē sine culpa nō p̄t. Nō em̄ de fornicatiōe
vel de adulterio natus fuerat, q̄ dicebat. Ecce em̄ in iniqtatibus cōceptus sum, & in p̄tis pepe-
rit me mī mea. Qui em̄ in iniqtatibus cōceptu se nouerat, à delicto se natū gemebat, q̄a por-
tat arbor in ramo humorē vitij, quē traxit ex radice, in q̄bus tñ verbis nō admixtione cōiugū
iniqtitatē noiat, sed ipsam videlicet voluptate. Cōmixtioes em̄ sunt multe & licite ac legiti-
mē, & tñ in eaq; actu aliq̄renus fōdāmūr, sicut s̄pē irascēdo culpas inseqmūr, & trāquillitatē B
in nobis animi pturbamus. Et cū rectū sit qd agit, nō est tñ approbabile, q̄ in eis aius pturbat.
Cōtra vitia quippe delinq̄tū iratus fuerat, q̄ dicebat. Turbatus est p̄ ira oculus meus. Quia
em̄ n̄isi trāquila mens nō valeat in cōrēplatiōe se ad lucē supēdere, & in ira ip̄m oculū turbatū
dolebat. Quia dū mala acta deorsum insequit, cōfundi atq; turbari à summag; cōrēplatiōe
cōgebat. Et laudabilis est ergo ira cōtra vitij, & tñ molesta, q̄a turbatū se aliquē p̄ reatū icur-
risse & stimabat. Legitima ergo carnalis copula oportet vt cā plis sit, nō voluptatis, & carnis C
cōmixtio cōradō & liberō sit ḡfa, nō satisfactio vitior̄. Si q̄s sua cōiuge nō cupidine volunta-
ris raptus, sed solūmō cōradō & liberō ḡfa vt̄, ip̄se p̄fecto siue de ingressu ecclesiā, seu de lu-
mēdo corporis dñici & sanguinis mysterio suo est iudicio relinquēdus, q̄a à nobis, phiberi non
debet accipere, q̄ in igne positus nescit vri. Cū vero nō amor procreād̄ sobolis, sed voluptas
dñat in ope cōmixtiois, h̄it cōiuges etiā de sua cōmixtioe, q̄ depleat, hoc em̄ eis cōcedit sc̄tā p̄
dicatio, & tñ de ipsa cōcessiō metus animū cōcutit. Nā cū Paulus aplūs diceret, q̄ se cōtinere
nō p̄t, habeat suā vxorē, statim subiūgere curauit, hoc aut̄ dico secūdū indulgētā, nō secūdum
imperiū. Nō em̄ indulget qd licet & iustū est. Qd igit indulgeri dixit, culpa eē demonstravit. D
Vigilati vero mēte p̄sāndū est, qd in Sina mōte dñs populū abstinere à mulieribus p̄cepit.
Et tū illic vbi dñs p̄ creaturā subditā hoībus loquebat, tāta, puissance est mūditia corporis re-
quisita, vt q̄ verba dei recipi et mulieribus mixti nō esent, q̄to magis mulieres q̄ corpus dñi
oipotētis accipiūt custodire se in carnis mūdicia debēt, ne ipsa inestimabilis magnitudine my-
sterij grauenit. Hinc etiā ad David p̄ pueris suis p̄ sacerdotē dicit, vt si à mulieribus mūdi es-
sent, panē propositiōis acciperēt, q̄s oīno nō p̄ciperēt, n̄isi prius mūdos eos David à mulierib⁹
fateret. Tūc aut̄ vir qui post admixtione cōiugis lotus aqua fuerat, etiā sacræ coīonis myste-
riū valet accipere, cū ei iuxta p̄fīnītā s̄nīam, etiā ecclesiā licuerit intrare.

¶ Interrogatio Augustini,

¶ Si post illusionē quā p̄ somniū solet accidere, vel corpus dñi quilibet accipere valeat, vel si
sacerdos sacra mysteria celebrare. ¶ Responsio Gregorij.

¶ Et qdē hūc testamentū veteris legis, sicut in supiori capitulo iā diximus, pollutū dicit, & n̄isi E
lōtū aqua ei v̄sq; ad vesp̄g; intrare ecclesiā nō cōcedit. Qd̄ tñ specialr̄ ad illū populū, spiritualiter
aut̄ intelligēs sub eodē intellectu accipiet q̄ p̄fati sumus, q̄ q̄s p̄ somniū illudif, qui tētatus
in imūditia vanis imaginib⁹ in cogitatōib⁹ inquinat. Sed lauādus est aqua vt culpas cogita-
tionis lachrymis abluit. Et n̄isi prius ignis tētatiōis recesserit, reū se q̄s v̄sq; ad vesperā cogno-
scat. Sed ē in eadē illusioe necessaria valde discretio, q̄ subtilr̄ p̄fāre debeat, ex q̄ re accidat mē-
ti dormiētis. Aliq̄n em̄ ex crapula, aliq̄n ex naturā sup̄fluitate, aliq̄n ex cogitatōe cōtigit, ali-
q̄n p̄ infirmitatē. Et qdē cū ex naturā sup̄fluitate vel infirmitate euenit, oīno hēc illusio non est
timēda, q̄a hāc aīo nesciēt p̄tulisse magis dolēdū est q̄ fecisse. Cū vero vltra modū appetitus,
gulē i sumēdīs alimētis rapit, atq; idcirco humorē receptacula grauāt, habet exide aius aliquē
reatū, nō tñ v̄sq; ad p̄hibitionē p̄cipiēdī sc̄tī mysterij, vel missās solēdi, cū fortasse
aut̄ dies festus exigit, aut̄ exhibere mysterij, pro eo q̄ sacerdos alius in loco deest, ipsa necessi-
tas cōpellit. Nā si assunt alii qui iplere ministeriū valeāt, illusio pro crapula facta à p̄ceptiōe sa-
cri mysterij, phibere nō debet, sed ab imolatiōe sacri mysterij abstinere (vt arbitror) humile
debet, si tñ animētis turpis imaginatiōes cōculerūt. Nā sunt q̄bus ita plerung; illusio
nascit, vt eorū animus etiam in somno corporis positus, turpibus imaginatiōib⁹ nō fecerit,
qua in re vñ ibi ostendit, ipsa mens nō rea, nec tñ suo iudicio libera cū se & si dormiente cor-
pore nihil meminit vidisse, tñ in vigiliis corporis meminit in ingluviem cecidisse. Sin vero ex
turpi cogitatōe dormiētis oris illusio dormiētis, patet aīo reatus suis, yider etēm à qua radi-
ce inquinatio illa p̄cesserit, q̄a qd̄ cogitauit sc̄tēs, hoc p̄tulit nesciēs. Sed p̄sāndū est, ipsa co-
gitatio

Decreta Gregorii pape.

gitatio vtrū in suggestione, an in delectatōe, an qd maius est in peccati cōsensu ceciderit. Tribus enim modis implet oē p̄ctn̄, videlicet suggestione, delectatōe, consenſu. Suggestio est qd fit p̄ diabolū, delectatio p̄ carnē, cōsensus p̄ sp̄m, quia cū primum culpā serpēs fuggerit. Eua velut caro delectata est, Adam vero velut sp̄s cōsensit. Et necessariū est magna distinctione inter suggestionē & delectationē atq̄ cōsensum iudicē sui prodere animū. Cū enim malignus sp̄s p̄ctn̄ fuggerit in mente, si nulla peccati delectatio sequit, p̄ctn̄ omnino p̄petratum nō est. Cū vero delectari caro cōperit, tunc p̄ctn̄ incipit nasci. Si aut̄ etiā ad conſensionē ex deliberatōe descēdit, tūc p̄ctn̄ cognoscit p̄fici. In suggestione igit̄ peccati iniſtiū est, in delectatōe nutrimentū, in cōſensu p̄fēctio. Et ſepe cōtingit, vt hoc qd malignus sp̄s ſeminat in cogitatōe, caro in delectatōe trahat, nec tñ aīa eiē delectatōi cōſentiat. Et cū caro ſine aīa delectari neq̄at, iſe tñ animus, carnis voluptratibus reluctās, in delectatione carnali alīq̄ mō ligat inuitus, vt ei ex rōne cōtradicat, nec cōſentiat, & tñ delectatōe ligatus ſit, ſed ligatū ſe vehemēter ī gemiscat, vñ & ille cōleſtis exercitatus ſcipiuſ miles gemebat dīcēs, video altā legē ī mēbris meis repugnātē legi mētis meæ, & captiū ſe ducentē in lege peccati, q̄ est in mēbris meis. Si aut̄ captiū erat minime pugnabat, ſed & pugnabat. Quapropter & captiū ſe erat, & captiū ſe pugnabat. Iḡt legi mētis lex q̄ ī mēbris eſt, repugnabat. Si aut̄ pugnabat captiū ſe nō erat. Ecce ita eſt homo, vt ita dixerim & captiū ſe liber, liber ex iuſtitia quā diligit, captiū ſe ex delectatōe quā portat inuitus

Incipit synodus romana habita a Gregorio pa-

p primo.

F Egnante in perpetuum dño n̄o Iesu Christo t̄pibus piissimi ac serenissimi dñi Mauricij & Theodosij Tyberij Auguſtore eiusdē dñi Mauricij imperij anno. XIII. indictione. XIII. quinta die mensis Iulij, Gregorius papa coram ſacratissimo beati Petri apli corpore, cū ep̄is oibus Romane eccl̄ie & p̄b̄is residens aſtantibus diaconibus, & cuncto clero dixit, In ſancta hac Romana eccl̄ia cui diuina diſpensatio pelle me voluit duduſ cōſuetudo eſt valde reprehensibilis exorta, vt quidā ad ſacri altaris mysteriū cantores elegantur, & in diaconatus ordine cōſtituti modulatōi vocis inſeruāt, q̄ ad p̄dicationis officiū & eleemosynā ſtudiū vacare cōgruebat, vñ ſit plerūq; vt ad ſacri ministeriū dū blanda vox q̄ritur, queri cōgrua vita negligat, & cantor minister dñi moribus ſtimulet, cū populum vocibus delectet. Qua de re p̄ſenti decreto cōſtituo, vt in ſede hac ſacri altaris ministrī cātare nō debeat, ſolumq; euāgelicæ lectionis officiū inter missā ſe ſolennia exoluant. Psalmoſ vero ac reliqua lectiones censeo p̄ſubdiaconos, vel ſi neceſſitas exigit p̄ minores ordines exhiberi. Si quis aut̄ cōtra hoc decretū meū venire tētauerit anathema fit. Et responderūt oēs, anathema fit.

G V erēcūdus moſ torpore indiscretōiſ inoleuit, vt huius ſediſ p̄tificibus ad ſecreta cubiliſ ſeruitia laici pueri ac ſeculareſ obsequātūt. Et cū paſtoris vita eſſe dīcūlū ſemp̄ debeat in exēplo, plerūq; clerici q̄liſ in ſecreto ſit vita ſui p̄tificis neſciūt, quā tñ (vt dīctū eſt) ſeculareſ pueri ſciūt. De q̄ re p̄ſenti decreto cōſtituo, vt qdam ex clericis vel etiā ex monachis electi ministeriū cubiculi p̄tificiſ obſequant, vt iſ in loco eſt regiminiſ habeat teſteſ tales q̄ verā eius in ſecreto cōuerſationē videāt, qui ex viſione ſedula exēplū p̄fectuſ ſumant.

H Cōſuetudo noua in eccl̄ia hac & valde reprehensibilis erupit, vt cū rectores eius patrimonij urbana vel rūſtīca p̄dia iure illis cōpetere poſſe ſuſpiciāt, fīſcali more titulos impri- māt, atq̄ hoc qd cōpetere pauperibus aſtimāt, nō iudicio, ſed manibus defendant. ¶ Et cū per p̄dicatorē ſuos veritas dicat, nihil p̄ cōtentōe, etiā iſipſum litigioſe cōtentōiſ malū trāſcendit, & res q̄libet cū aſtimāt eccl̄ie poſſe cōpetere, vi teneſ. Proinde p̄ſenti decreto cōſtituo, vt iſ ſi quis eccl̄iaſticoꝝ vñquā titulos poſſe ſuſpiciāt, ſue in urbano p̄dio ſua ſponte p̄ſumpſerit, anathema fit. Et responderūt oēs anathema fit.

I Is aut̄ qui p̄ ſtēt eccl̄ia, ſi hoc vel iſipſe ſtēt, vel ſua p̄ceptiōne factū dīgna puni- re animaduſſione neglexerit, anathema fit. Et responderūt oēs anathema fit.

K Sicut indignos nos p̄ beati Petri apostoli reuerentiā mēs fideliū venerāt, ita noſtrā inſi- mitatem decet ſemetipſam ſemp̄ agnoscere, & iſipſa ſibi ſeueratōiſ onera declimare. Ex amore q̄p̄e fideliū huius ſediſ rectoribus moſ ultra meriti erupit, vt cū eoz corpora humāda deferunt, hæc dalmaticis cōtegāt, eadē dalmaticas p̄ ſanctitatis reuerētia ſibi met par- tiēdas populus ſcindat, & cū aſſiſt multa ſacri corporibus apōſtoloꝝ martyꝝ q̄ velamīna & a p̄ctōꝝ corpore ſumit, qd pro magna reuerētia reſeruet. De qua re p̄ſenti decreto cōſtitu- tuo, vt ſeretrū q̄ Romani p̄tificis corpus ad ſepeliēdū duciſ nullo tegmine velet. Quā de- creti mei curā gerere ſediſ huius p̄b̄os ac diaconos cēſem⁹. Si quis vero ex eoz ordine hoc

curare

curare neglexerit, anathema sit. Et r̄iderunt oēs, anathema sit.

¶ Antiquā patrū regulā sequēs nihil vñquā de ordinatōibus accipiendū esse cōstituo, ne-
q; ex dātōe pallij, neq; ex traditōe chartaz, neq; ex ea quā noua p ambitionē simulatio in-
uenit appellatōe pastelli. Quia em̄ ordinādo ep̄o pōtīfīx manū imponit, euāgeliā vero, le-
ctionē minister legit, cōfirmatōis vero huius ep̄lām notarius scribit, sicut pontificē manū
nō decet quā imponit vēdere, ita minister vel notariū nō debet in ordinatōe eius vocē suam
aut calamū vēndidare. Pro ordinatōe ergo, vel pallio, seu chartis, atq; pastello eūdē qui or-
dinādū est, vel ordinatus omnino aliquid dare prohibeo. Ex p̄dictis rebus si quis aliquid cō-
modi appellatōe exigere, vel petere forte p̄sumpserit i districto oīpotētis dei examine rea-
tui subiāceat. Is aut q ordinatus fuerat si nō ex placito neq; exactus, aut perit post acceptas
chartas, & palliū offere aliquid cuiilibet ex clero ḡrā tñmodo cā voluerit, hoc accipi nullo-
mō p̄hibem⁹, q a ei⁹ oblatio nullā culpā maculā ingerit, q ex accipiētis ambitu nō p̄cessit. B

¶ Multos ex ecclāsticā familia nouimus ad oīpotētis dei seruitū festinare, vt ab humana
seruitute liberi in diuino mysterio valeāt in monasterijs cōuersari. Qd si passim dimittim⁹
omnibus fugiēdi ecclāsticī iuris dominiū occasiōne p̄bemus. Si vero festinātes ad oīpotē-
tis dei seruitū incaute retinemus, illi inuenimur negare qdā qui dedit oīa, vñ necesse est, vt
si quis ex iuris ecclāsticī seruitute ad dei seruitū conuertere desiderat, p̄betur prius in laico
habitū cōstitutus. & si mores illius atq; cōuersatio bono desiderio illius testimoniū ferunt,
absq; villa retractōe seruire in monasterio oīpotēti dño p̄mittat, & ab hūano seruitio liber
recedat, qui pro diuino obsequio districtōe subire appetit seruitutē.

¶ Incipit Ep̄stola Felicis Sicilie Ep̄i sancto Gregorio Pap̄e Romano, directa.

Dominō beatissimo & honorabili sc̄tō patri Gregorio pap̄e. Felix vñr̄ salu-
tis amator, Beatissim⁹ vñr̄ salutis, ac sc̄titatis iura penes dēū sunt manifesta
dū p̄dicatōibus sc̄tō ap̄līcīs, & doctrinā vere fidei cultura vniuersa repleta sit
terra, p diuīnōr̄ tñ eruditōne eloquior̄ vñr̄ instruēte admonitōe exhorta-
toria sup̄ēdificat orthodoxa Ch̄ri ecclā, ap̄līca institutōe fundata, & à fide-
libus p̄fībus firmissime roborata. Ad quā oēs b̄tissimi ap̄lī pari honoris, & po-
testatis cōsortio p̄dīti populoꝝ agmina cōuertētes, pīx sanctēq; de tñbris ad lumē de lapsu
infidelitatis ad verā fidē, de morte ad vitā hōies diuīnē p̄destinatōis ḡrā p̄scitos salutaribus
p̄ceptis, ac monitis p̄duxerūt, q̄g sc̄tō ap̄lī vñr̄ a fraternitas honorāda sequēs merita, &
p̄fīciens ip̄lens exēpla ecclēsī dei moꝝ, p̄bitate, & actuū sanctitatē cōdecorat, & fide sacra
ch̄ianisq; moribus vīgēs, q̄ fieri deo placita p̄cipit studiū p̄tīfīcalib⁹ indefinēter opatur,
& p̄fīcit, seruās diuīnā legis p̄cepta, quia nō auditores legi iusti sunt apud dēū sicut narrat
ap̄līus, sed factores legis iustificabūt. H̄c qdē meditātes plātū ē, sicut à qbusdā Roma ve-
niētibus vos Augustino cōsodalī nō p̄ venerabilē sanctitatē vñr̄ am postmodū ep̄o Anglo
rū gēti ordinato & illuc directo, atq; Anglis scripsisse q̄s oīlī ad fidē conuersos p̄ nos co-
gimus, vt quarta progenie cōiuncti nō separant. Quæ consuetudo dudū in illis, aut in istis
partibus, qñ vna vobiscū ab infantia nutritus atq; edocitus fui nō erat, nec in vllis p̄decesso-
rū vestrōe decretis aut reliq; gñaliter, vel sp̄cialiter pat̄y institutis legi, aut haētēnus ab
vllis sapientib⁹ eē cōcessum didici, sed semp̄ vñq; septimū originis surē gradū hoc à sc̄tis an-
cessoribus vñr̄, & c̄teris sanctis p̄ibus, tā in Nicæna synodo, q̄ & in alijs sanctis concilijs
cōgregatis seruari debere repperi, & à recte viuētibus, ac deum timētibus hoīibus studiose
p̄uideri cognoui. Dū h̄c nobiscū versabāt̄ sup̄ p̄uenere & alia de qbus necessariū nobis vī
detur vestrā cōsulere autoritatē, deuenerunt q̄p̄e ad nos tā B̄dīctus Siracusana ecclēsī
ep̄s, quā & alijs fratres nři equidē lachrymātes, ac dīcētes p̄ seculares, & laicos nimis se eē tur-
batos, atq; aio afflīctos sup̄ immoderatis aītib⁹ eorū, p̄ quibus & aliq; merita eis ip̄inge-
bāt. Sunt etiā qdā ecclēsī in nřa, p̄uīcīa sup̄ q̄s cōscratōibus dubitā, & tā ppter rerū
antiquitatē q̄ & ppter eay custodīi incuriā nēcīt vñr̄ dedicata ab ep̄is fuerint necne, sup̄
quibus oībus nos à vñr̄ sanctitatē, ac vñr̄ sedis autoritate instruī p̄camur. Et vñr̄ ea q̄ sicut
p̄dīximus vos p̄fato cōsodalī nō Augustino ep̄o, & Anglor̄ gēti scripsisse audiūimus sp̄e-
cialiter ei, an gñaliter oībus scripta sunt scriptis vñr̄ imbū q̄rimus, & de hac siue de alijs
p̄scriptis rebus pleniter informari cupimus. Nos em̄ ea q̄ legimus, & obseruāt̄ à fidelibus
cognouimus nō increpando, qd̄ ab sit vobis significamus, sed quid rōnabiliter, & fideliter
sup̄ his obseruare debeamus, requirim⁹. Et qm̄ nō modicū murmur sup̄ hac re nobiscū ver-
satur, quid respōdere fratrib⁹, & coep̄is nřis debeamus, à vobis q̄s à capite responsum q̄-
rimus, ne sup̄ his ancipites remaneamus, aut murmur vllū tā nřis tñpib⁹ q̄ post inter vos
& alios remaneat, rumor q̄ vñr̄ qui semp̄ bonus, & optimus fuit detractōibus laceretur, vel
subrodat, aut nomē vñr̄ qd̄ ab sit sup̄ueniētib⁹ tñpib⁹ blasphemēt. Nos autē q̄ recta sunt
bb autore

Decreta Gregorii pape.

Auctore deo humili corde seruantes, uno vinculo charitatis vobis cōstricti vnam religionem in oībus vt fideles alumni defendentes à vobis q̄ recta sunt q̄rimus, scimus em̄ vt semp sc̄tē sedis p̄sules primo apostoli, deinde successores eorū fecerūt vos vniuersalis ecclesiæ, & maxime ep̄orū qui oculi ppter cōtemplationē, & speculationē vocant, dñi curā gerere, ac de religione, & lege v̄a assidue cogitare sicut scriptū est. Beatus vir q̄ meditabit in lege dñi die ac nocte. Quæ meditatio nō lectione p̄ figurā litera tñ cōspecta, sed exuberāte in vobis Ch̄i gratia in v̄a cognoscit̄ cōscia imobiliter ista. Nullatenus de v̄o corde recedēte lege Ch̄i & iustitia dñi sacro sc̄tā, sicut in Psalmis dicit p̄pheta. Os iusti meditabit sapiētā, & ligua eius loquet̄ iudiciū. Lex dei eius in corde ipsius, nō atramēto, sed spū dei iuui v̄is in archa nis cōscripta. Nō iḡ in tabulis lapideis, sed in tabulis cordis. Extinguat oramus v̄is sapiētissimis tñsis, & auxilijs oīs tñbrarū caligo, vt Lucifer nobis resp̄leat p̄ vos sc̄tissime p̄, & dogmatica definitio oēs vbiq̄ letificās, q̄ glorioſi sc̄tē eccl̄ie p̄fes p̄pria & p̄iſſima dogma ta, in aeternā vitā firmā hereditatē p̄dicare noscunt. Et subscriptio in columē vos, & deo placitum sancte p̄ pat̄e orātem pro nobis dñs custodiat in æuum. Amen.

¶ **Scriptū sancti Gregorij papæ Felici Sicilie episcopo.**

D **R**atri reuerendissimo Felici coepo. Gregoriū seruus seruorum dei. Caput n̄m quod est Ch̄s ad hoc sua membra eē voluit, vt p̄ eius largā charitatē, & fidē vnum nos in se corpus efficeret. Cui ita nos adherere cōuenit, vt quia sine ipso nihil esse possumus, p̄ ipsum esse possumus qd dicimur. Ab arce capitis nulla res nos diuidat, ne ab eo (si eius membrū esse refugimus) relinqm̄ur, & velut de cōcti de v̄tē palmites areſcamus. V̄ ergo redēptoris n̄i habitaculū esse mereamur, in dilectione ipsius toto mētis studio maneamus, ipse nāq; ait. Qui diligit me, sermonē meū seruabit, & p̄ meus diligit eū, & ad eū veniemus, & māſionem apud eū faciemus. Exegit ergo dilectio tua frater charissime, vt ex authoritate sedis ap̄licā tuis deberemus cōsultis r̄ndere. Qd licet non plixē, sed succinctē agere festinaremus ppter quasdā iportunitates q̄ n̄ris impedientibus peccatis in nos supue nere, tuis tñ h̄c p̄ reliqua sc̄tōrū pat̄e instituta studijs p̄quirere latius, & inuestigare committimus. Nō em̄ p̄ mens attrita oneribus atq; importunitatibus p̄grauata, tñ boni pagere, quārum delecta, & oppressionibus soluta. Nō ergo ista ob id p̄tulimus, vt h̄c & alia q̄ necessaria fore cognoverimus tuæ sanctitati vellimus denegare, sed vt qd hic minus inueniatur, latius inquiratur. Ex tribus em̄ apostolica sedē in qua alitus es, & edoc̄tus capitulis cōſu lēndā p̄decessorū tuorū sequens exempla credidisti. id est de cōsanguinitatis cōiunctione, & de vexatione ep̄orū à subditis, & de ecclesiā dubitatoe consecrationū. Qd igitur scripsi Augustino Anglorū genti ep̄o alumno videlicet vt recordatus tuo. De cōsanguinitatis cōiunctione ipsi, & Angloz genti quæ nup ad fidē venerat, ne à bono qd cōperat metuendo austeriora recederet, specialiter & non ḡnaliter certissime scrip̄isse cognoscas. Vñ & mihi omnis Romana ciuitas testis existit. Nec illa intētione illis scripta mādaui, vt post firma rā dice in fide summae solidati, si infra p̄pria consanguinitatē inuentifuerint nō separant, aut infra affinitatis lineā, id est v̄sq; ad septimā ḡfationē cōiungant, sed adhuc illos neophytes existētes s̄pissime prius eos illicita edocere & verbis, ac exēplis instruere, & q̄ post de talibus egerint r̄onabiliter, & fideliter excludere oportet. Nā iuxta apostolū qui ait, lac vobis potū dedi nō escā, ista illis modo nō posteris, vt supra dictū est tñpibus teneda indulsum, ne bonū qd in ſirma adhuc radice plantatū erat, eruere, sed ceptū firmaret, & v̄sq; ad perfēctionē custodiretur. Sanē ſi in his ſecus q̄ debuimus aliquid egimus, nō ppter ip̄fam in futurum ſeruandā, ſed cōmiserando actū eē cognoscas, vñ & teſte in uoco deū, qui cogitationes oīm nouit hominū cuius etiam oculis oīm nuda ſunt, & aperta. Nā ſi ea deſtruere q̄ antecessores noſtri ſtatuerūt, nō cōſtructor, ſed euerſor eſte inuſte comprobare, teſtāte veritatis voce q̄ ait. Om̄e regnū in ſe diuīſum nō ſtabit. Et oīm ſc̄iētā, & lex aduerſum ſe diuīſa deſtruetur, ideoq; neceſſe ē, vt cōcorditer omnia ſtatuta ſc̄tōrū pat̄e noſtroz teneantur, nīhil per cōtentioñē agentes, ſed ad om̄e ſtudiū bona deuotioīs vñanimes, diuinis, & ap̄licis cōſtitutionib⁹ auxiliante dño pareamus. O q̄ bona eſt charitas q̄ absentia p̄ imaginem p̄ſentia ſibimet exhibit p̄ amore, diuīſa vñit, confusa ordinat, inēqualia ſociat, ip̄fēcta cōſummat. Quā recte p̄dicator egregius vinculum p̄fectionis vocat, quia virtutes quidem c̄terē p̄fectionē generant, ſed tamē eās charitas ligat, vt ab amātis amore diuīſu nequeant. His rite p̄p̄fis charitatue iam dictis induſi, nec p̄ceptū dedi, ſed cōſiliū, ne q̄ regulā, in his posteris vñlī ſenēdam tradidi, ſed de duobus p̄iculis qd facilius ſit vitandū oſtēdi. Si igit̄ in rebus ſecularibus ſuum cuiq; ius, & proprius ordo ſeruādus ē, quanto magis in eccl̄asticis diſpōſitōibus nulla debet induci cōſuſio, ne ibi diſcordia locū inueniat, vñ pacis debent bona procedere. Quod hac ratione ſeruabitur, ſi nihil potestati, ſed totū aequitati tribuit.

Qua-

Quapropter multū cor nřm magnitudini vře cōgaudet, qđ sic vos in vřis actibus studio-
sos inuenimus, vt vos & nři curā habeatis, & talia suscitādo inqrere studeatis, qđ tenus & ta-
lia vobis nō solū apud hoīes gloriā, sed & apud oīpotētē dēū p̄mia mercedis inquirat
¶ Cæterū sup vexatione eþor, de qđ nos consulere voluistis, scimus quia nullis vita p̄sulū p-
turbari debeat excessibus, quia valde indignū est, vt hi qui throni dei vocātur alīq̄ motione
à reliquis vel subditis turbetur, qđ si Dauid regū iustissimus in Saul quem cōstabat iā à dño
reprobatur, & abieciū eē manū mittere nō p̄sumpt, quāto magis cauendū est, ne manum
detractiōis, aut vituperatiōis, sive indiscretiōis, aut dehonoratois quidā mittant in vñctum
dñi, vel in p̄dicatores sanctæ ecclesiæ, quia eþe vexatio, sive detractiō ad Ch̄m p̄tinet cu-
ius vice in ecclesia legatōe fungunt. Vñ summopere cauendū est oībus fidelibus, ne clancu-
lo, aut publice eþm suū, i, vñctū dñi detractiōibus, aut vituperatiōibus dilaniēt ppendentes
illud exēplum Mariæ, quia p eo qđ pro Moyſi famulo dñi ppter Ethiopissam detraxit, in
mundissima lepra multata fit. Et aliud Psalmistæ. Nolite tagere Ch̄f os meos, & in p̄phetis
meis nolite malignari. Et in lege diuina legit, dñs nō detrahes, & principi populi tui nō ma-
ledices. Vñ valde p̄uidendū est subditis tā clericis qđ laicis, ne eþor, aut p̄posito suorū vitā
reprehēdere audeāt, ne vñ mala redargūt, inde p̄ elatōis sp̄lsum in p̄fundiora mergātur.
Admonēdi sunt etiā, ne cū culpas p̄posito suorū cōsiderāt, cōtra eos audaciores fiant, sed
sic eorum prava apud semetip̄os dijudicēt, vt diuino timore constricti ferre sub eis iugū
reuerētiæ nō recusent, qđ facta eþor, vel p̄posito oris gladio feriēda nō sunt, etiā cū re-
cēte reprehēdenda videātur, qđ à p̄decessoribus nřis, & à reliquis multis sanctis statutū fore
cognouimus, vt oues pastores suos leuiter nō reprehendāt, nec eos criminari, vel accusare
p̄sumat, quia cū in p̄positis nřis delinquimus eius ordinatōi qui eos nobis p̄culit obuiamus,
vñ Moyſes cū cōtra se, & Aaron populū cōqueri cognouisset, ait. Nos em̄ quid sumus? Nec
cōtra nos est murmur vři, sed cōtra dñm. Quapropter admonēdi sunt subditi vtriusq; or-
dinis viri, vt cū magiſtro facta cōspicūt, ad cor suū redeāt, & de eorū increpatiōibus non
p̄sumat, quia nō est dīcipulus sup mḡm, nec seru⁹ sup dñm suū. ¶ De dedicationū vero ec-
clesiæ dubitatōe sup qua nos inter cætera cōsulere voluistis, hoc vos rite tenere debetis qđ
ab aīcessoribus nřis traditū accepimus, id est vt q̄tiens tā de baptiſmo aliq̄, vel confirma-
tione, quā & de ecclesiæ cōsecratione dedicationū in dubiū habet, & nec scriptis, nec testi-
bus certa ratio habet, vtrum baptizati, vel cōfirmati, sive ecclesiæ cōfēratæ sint, vt bapti-
zentur tales, ac cōfīrment, atq; ecclesiæ canonica cōdīcētur, ne talis dubitatio ruina fidel-
ibus fiat, qđ nō mōstra īteratū qđ nō certis indiciis ostendit rite pactum, hēc nos admini-
culatē diuina gratia ita tenere cupimus, vobisq; vt postulastiſ tenere, & docere mādamus,
& ea qđ à sanctis patribus aīos sunt statuta nō pterue interrūpere, sed fideliter seruare mā-
damus. Vñ redēptoris nři mām exoramus, vt sua vobis in omnibus grā suffraget & effectu
vos ip̄le tribuat, qđ velle cōcessit. Progeniē vero suā vñquēq; de his qui fideliter edocit,
& iā firma radice plantati stāt, incōuulſe vñq; ad septimā obseruare decernimus ḡnatiōnē,
& quādiu se agnoscit affinitate propinq; ad hui⁹ copulā nō accedere societatē, nec eā quā
aliquis ex p̄pria cōsanguinitate cōiugē habuit, vel alīq̄ illicita pollutōe maculavit in cōiug-
iū ducere vili⁹ p̄fecto christianorū licet vel licebit, qđ incēstus ī talis coitus, & abominabili-
lis deo, & cūctis bonis hoībus. Incēstos vero nullo cōiugij noīe deputādos, & à sc̄tis p̄i-
bus dudū statutū esse legimus à deo nolumus nos in hacre à cæteris fidelibus reprehēdi, qđ
qđ in his illi anglo⁹ gēti indulsimus, nō formā dando, sed cōfērationē, ne christianitatis
bonū qđ cēperant imperfectum dimiterēt egimus.

¶ Quia ergo hac in re tanto cōmoda retributōis accrescūt, quāto & studiū laboris augetur B
paterna vos dulcedine salutates hortamur, vt p̄posita opportunitatis occasiōe in vřa effica-
cia enīxius elaborare studeatis, atq; id modis oībus, vt possibile fuerit oīm studio agere cō-
tēdatis, qđ tenus p̄dicabile defideriū vřm auxilio oīm adiuuāte dño cōpletatis. Nec hoc qđ in
hac sollicitudinī parte relinquisimus, qđ oēs incēstus ī talis coitus, & cōfēratæ sint separādi,
vñq; dū p̄ satisfactionē p̄cibus sacerdotū eidē sc̄tē ecclesiæ canonica recōciliētur. Sunt enim
mali segregādi à bonis, & iniqui à iustis, vt saltē rubore suo cōsciētias suas recognoscant, &
cōuertant à prauitatibus suis. Ac si incorrigibiles apparuerint segregentur à fidelibus vñq;
ad satisfactionē iuxta dñi saluatoris inīam, qui inter cæterā de peccāte ī sefratre ait. Si pec-
cauerit ī te frāter tuus corripe eū inter te, & ipsum solū. Si te audierit lucratus eris frātrem
tuū. Si te nō audierit, adhibe tecū vñ vel duos, vt in ore duorū vel triū testiū fiet om̄e ver-
bū. Qđ si nō audierit eos, dic ecclesiæ. Si autē ecclesiā nō audierit, sit tibi sicut ethnicus & pu-
blicanus. His ergo & multis alijs sc̄tōe patēt autoritatibus sunt mali à bonis separādi, ne pe-
reant iusti pro iniustis sicut scriptū est, perīt iustus pro iniusto. Debet em̄ semp discretio
bb 2 fici

Decreta Gregorii pape.

sicut inter bonos & malos, sicut est inter hædos & oves, manifesta q̄q̄ p̄ctā nō sunt occulta correptōe purgāda, sed palā sunt arguendi qui palā no c̄t, vt dū aperta purgatiōe sanant, hi qui eos imitado deliquerāt, corrigātūr. Dū em̄ vñus corripit, plurimi emendātūr. Et me lius est, vt p̄ multo & saluatōe vñus cōdamnetur, quā p̄ vñius licentia multi periclitētūr, nec m̄is si inter hoies hæc ratio custoditūr, cū inter iūmēta hæc fieri p̄s̄pe cognoscim̄. Etem quæ scabie, aut ipetiginē habere vidētūr, separātūr à sanis, ne illos morbo cætera dānent, vel pereāt. Satius ergo vt mali aperte corrigātūr, q̄ p̄ illis boni pereāt, vñ volūmus vos v̄s in vñū cōuenire ep̄os, vt de incidētibus causis fiat disceptatio, & salubris de ecclesiastica obseruatōe collatio, q̄tenus dū p̄ hoc & p̄terita corrigātūr, & regulā futura fūscipiūt, oipotēs vbi q̄ dñs fratri cōcordia collaudet. Cuius vobis adeē p̄stiam si hæc obseruabitis scitote, q̄a scriptū ē, vbi fuerint duo vel tres cōgregati in noīe meo, ibi ero in medio eorū. Si ergo adeē dignat, vbi duo vel tres sunt, q̄ to magis nō deerit vbi plures cōueniunt sacerdotes. Et quidē quia adhibendū bis in anno cōciliū pat̄s̄ sit regulis institutiū nō latet, sed ne forte aliqua excusatio sit, semel decernimus cōgregari, vt expectatōe cōciliū nihil prauij, nihil p̄sumatur illūcītū. Nā plerūq; & si nō amore iustitiae, metu tñ examinatōis abstinet ab hoc qd̄ oīm̄ notū est posse displicere iudicio. Hāc frater charissime obseruatiā nīs relinquēdā posteris teneamus. Certū q̄ppe ē, q̄a si in toto corde p̄ceptis nos salutarib̄ occupam̄, oīm̄ vi torū labē effugiemus. Quapropter optet, vt enīxius in cūctis studiosos vos circa frēs atq; subiectos ostēdatis, vt oēs te, q̄a nobiscū alitus es atq; sc̄tē Romanæ eccl̄ia p̄ceptōibus pare re apl̄ca sedis p̄cepta multiplicare aptissime q̄ nota facere cognoscāt, q̄a qd̄ sp̄cialiter tibi, & fratrū tuorū charitati, vt tuā līf̄e innotuerit cōsulta scribim̄, ḡnaliter oībus tenere mādamus. Circa subiectos atq; fraternitatis v̄a sit vigilās v̄i in illis exēplū instructio, & vi ta mḡf̄a sit, lingue v̄a exhortatōe discāt qd̄ metuāt, & doceant qd̄ diligāt, vt dū talēt̄ cre diti lucra multiplicant, in die retributōis annuēte diuīna ḡf̄a audire mereamini. Euge serue bone, & fidelis, intra i gaudiū dñi tui. Curā p̄terea de oībus q̄ vobis alijsq; fratrib̄ nfis, & generaliter cūctis p̄ illicitab̄ rebus p̄hibitōe scripsim̄ h̄e vos p̄ oīa cognoscamus q̄ oī studio om̄iq; annīsu nēcessē, vt fraternitatis v̄a vigilātia cōpleant, atq; oīa illīc q̄, p̄ aīare salute scripsimus fideliter recēseant, q̄tenq; p̄ hoc, & vos zelū v̄i m̄, & q̄liter vobis illicita displiceat oīdatis, & nos v̄tīl̄r̄ p̄uidisse q̄ v̄ram ad hoc p̄ ceteris p̄sonā elegim̄, videamur. Oipotēs at deus sua vos p̄techiōe custodiat, honorēc̄ p̄ceptū vos morib̄ seruare cōcedat. Amen.

Quantū cōsciendū est ex p̄fatiōe qua huic operi p̄posuit Ifidorus, collectiō decretore cōciliō, ac sanctiōnū p̄tificiū q̄ in vñū cōportauit piter & collegit idē autor hic claudit. Reliquæ vero cōstitutionē q̄ sequunt. Videlicet Gregorij minoris, Vitaliani, Martini, Gregorij tertij, ac Zacharia Romanorū p̄tificiū, ob id p̄fata collectiō apposita sunt quia veteres codices ita habēt. Autores itē illarū q̄ plurima egregia atq; p̄clarā ecclesiæ cōtulerūt vt indīgnū duxerim̄ tā insigniū p̄sulū acta obliterari, atq; p̄teriri intacta.

Incipiunt decreta Gregorij minoris.

¶ Ut nullus audeat presbyteram in coniugiū ducere.	¶ Cap. I	¶ Ut viduā nemo suret in vxore,	10
¶ Item de diacona.	2	¶ Itē vt virginē nemo suret in vxore,	11
¶ Itē de monacha quā dei ancillā appellat.	3	¶ De aruspīcībus vel incātatoribus, seu phila	
¶ Itē de commat̄e spirituali.	4	lacterijs.	12
¶ Item de fratrī vxore.	5	¶ De p̄ceptis eccl̄ia obseruandis.	13
¶ Item de Nepte.	6	¶ De Adriano filio exhilaratī.	14
¶ Item de nouerca, aut nuru.	7	¶ De Epiphania diacona.	15
¶ Item de consobrina.	8	¶ Ut nullus audeat assensum tribuere.	16
¶ Itē de propria cognitione, vel quā cognā		¶ De coma clericī nō relaxanda.	17

N noīe dñi saluatoris dei nfī Iesu Ch̄ri imperāte dño p̄issimo Au gusto Leone à deo coronato magno, & pacifico imperatore anno. vi. post cōsulatū vero eius anno. xvii. sed & Cōstātīno īperatore eius filio anno iij. mēle Aprili, indictiōe. iiiij. p̄fidēte sanctissimo Gregorio apl̄co papa in basilica beati Petri apl̄orū principis ante cōfessionē, cōfiderib⁹ etiā sanctissimi ep̄is Agnello Ferentinatī, Agnello Sutriño, Iohāne Belliternensi, Triburatio Filaris, Vitale Alatrinō, Anastasio Tiburtino, Opportuno Maurianēsi, Iohanne Blerano, Mauritianō Sabis, Vīlīarit Narmēsi, Georgio Portuēsi, Sergio Prenestino, Tiberio filiū cādide, Petro Camerino, Gregorio Anza-

